

İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

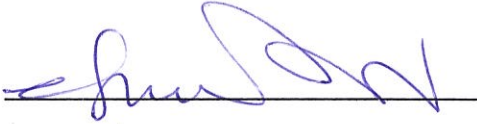

FLÖRT ŞİDDETİNİN ŞEMA TERAPİ MODELİNDE İNCELENMESİ

NUR BALTARLI

OCAK 2020

Bu tez tarafımızca okunmuş olup kapsam ve nitelik açısından, Klinik Psikoloji alanında Yüksek Lisans Derecesini alabilmek için yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Tez Jürisi Üyeleri:

	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Gonca Soygüt Pekak (Tez Danışmanı)	<u>Kabul</u>	
Doç. Dr. Elif Çelebi	<u>Kabul</u>	
Doç. Dr. Işıl Bilican	<u>Kabul</u>	

Bu tezin İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından konulan tüm standartlara uygun şekilde yazıldığı teyit edilmiştir.

Tarih
06.01.2020

Bu çalışmada yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, söz konusu kurallar ve ilkelerin zorunlu kıldığı çerçevede, çalışmada zgn olmayan tüm bilgi ve belgelere, alıntılama standartlarına uygun olarak referans verilmiş olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı: Nur Baltalı

İmza:

ÖZ

FLÖRT ŞİDDETİNİN ŞEMA TERAPİ MODELİNDE İNCELENMESİ

Baltarlı, Nur

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gonca Soygüt Pekak

Ocak 2020, 84 Sayfa

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumu şema terapi modelinde incelenmiştir. Bu amaçla, anne ve baba yönelik algılanan ebeveynlik biçimleri ile flört şiddetine yönelik tutumun ilişkisinden beş temel erken dönem uyumsuz şema alanının aracı rolü araştırılmıştır. 18-26 yaş aralığında bulunan 410 katılımcıdan veri toplanmıştır. Veri toplama araçları olarak; Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (YİŞTO-GG), Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) ve Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3) kullanılmıştır. Flört şiddetine yönelik tutumun anne ve babaya dair algılanan ebeveynlik biçimleri ve şema alanları ile ilişkileri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda, anne ve babaya dair aşırı izin veren/sınırsız ebeveynlik algısı ve anneye dair duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısı flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkili bulunmuştur. Şema alanları bakımından flört şiddetine yönelik tutum; kopukluk, zedelenmiş otonomi, diğerleri yönelimlilik ve yüksek standartlar ilişkili bulunurken zedelenmiş sınırlar ile bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ardından, algılanan ebeveynlik stilleri ve flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide şema alanlarının aracılığını test etmek adına Paralel Çoklu Aracı Değişken Analizi gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre; aşırı izin verici sınırsız ebeveynlik algısı ile flört şiddeti arasındaki ilişkide zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanı aracı rolündeyken, anneye dair duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısı ile flört şiddetinin ilişkisinde yalnızca zedelenmiş otonomi alanı aracılık etkisine sahiptir. Çalışmanın bulguları alanyazın çerçevesinde tartışılmış ve buna bağlı olarak değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Flört Şiddeti, Şema Terapi, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar,
Algılanan Ebeveynlik Stilleri

ABSTRACT

EXAMINING DATING VIOLENCE FROM THE PERSPECTIVE OF SCHEMA THERAPY MODEL

Baltarlı, Nur

MA in Clinical Psychology

Thesis Advisor: Prof. Gonca Soygüt Pekak

January 2020, 84 Pages

In this study, attitude toward dating violence of university students was examined in the context of schema therapy. For this purpose, the relationship between perceived parenting styles toward mother and father, and attitude toward dating violence mediated by five schema domains have been investigated. Data was collected by 420 participants whose ages ranged from 18 to 26. Intimate Partner Violence Attitude Scale - Revised (IPVAS-R), Young Parenting Inventory (YPI) and Young Schema Questionnaire Short Form-3 (YSQ-SF3) were used as data collection tools. Relationships among attitude toward dating violence, early maladaptive schema domains and perceived parenting styles have been explored. According to results, the perception of emotionally depriving mother and perception of over permissive/boundless parents correlated with attitude toward dating violence. In terms of schema domains, attitude toward dating violence was correlated with disconnection, impaired autonomy, other-directedness, and over-vigilance rather than impaired limits. After that, Parallel Multiple Mediator Analyses was conducted to test the mediation of schema domains. According to results, perception of the relationship between over permissive/boundless parents and dating violence mediated by impaired autonomy and impaired limits. Moreover, perception of emotionally depriving mother and attitude toward dating violence only mediated by impaired autonomy schema domain. The results of this study are discussed within the scope of related literature and evaluated.

Keywords: Dating Violence, Schema Therapy, Early Maladaptive Schemas, Perceived Parenting Styles

TEŞEKKÜR

Tezimin her aŐamasında rehberliği ve desteği adına değerli hocam Prof. Dr. Gonca Soygüt Pekak'a katkıları için sonsuz teşekkür ederim. Süpervizyon sürecinde ve tez aŐamasındaki katkıları benim için çok değerli ve anlamlıydı. Ek olarak, tez jürime katılan Doç. Dr. Elif Çelebi ve Doç. Dr. IŞıl Bilican'a sonsuz teŐekkürlerimi sunuyorum.

ÖĐrencilik hayatım boyunca her ačıdan desteklerini hissettiğim çok değerli hocalarım Yrd. Doç. Gizem Erdem ve Dr. AyŐe Altan Atalay'a sonsuz teŐekkürlerimi sunmak istiyorum. Aklımda bir soru olduğu zaman her zaman yanımda oldunuz. Bu nedenle çok teŐekkür ederim. RehberliĐinizi hissetmek benim için çok değerliydi.

Sadece tez sürecim boyunca değil hayatımın her döneminde desteğinizi ve rehberliğinizi hissettiğim canım aileme en büyük teŐekkürlerimi sunuyorum. Tezimin her aŐamasında sizinle duygularımı paylaşabildiğim ve desteğinizi hissedebildiğim için çok teşekkür ederim.

Tez sürecinin her aŐamasında her zorlandığımda kendimi yanında bulduğum ve desteğini hissettiğim değerli meslektaŐım ve canım arkadaŐım Hande Deveciye teşekkür ederim.

Son olarak, tez sürecinin her anında desteğinizi hissettiğim için canım Yakup Arslan, Elif Gönen, BüŐra Uyar ve Deniz Yavuz'a sonsuz teŐekkürlerimi iletmek istiyorum. Her düŐtüşüĐümü hissettiğimde yanımda sizi buldum. Bu süreci renklendirdiğiniz ve yanımda olduğunuz için size çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Öz	iv
Abstract	vi
Teşekkür	viii
İçindekiler	ix
Tablolar Listesi	xii
Şekiller Listesi	xiii
BÖLÜMLER	
1. Giriş	1
1.1 Flört Şiddeti	1
1.1.1. Terimler ve Tanımlar	1
1.1.2. Flört Şiddeti Yaygınlığı	5
1.1.3. Kavramsal Çerçeve	6
1.1.4. Flört Şiddeti ile İlgili Araştırmalar	9
1.2. Şema Terapi Modeli	12
1.2.1. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	13
1.2.1.1. Şema Alanları ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	13
1.2.1.2. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri	15
1.3. Flört Şiddeti ve Şema Terapi Modeli	15
1.3.1. Flört Şiddeti ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	16
1.3.2. Flört Şiddeti ve Ebeveynlik Biçimleri	20
1.4. Araştırmanın Amacı ve Soruları	22
2. Yöntem	23
2.1. Örneklem	23
2.2. Veri Toplama Araçları	25
2.2.1. Demografik Bilgi Formu	25
2.2.2. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu- YİŞTÖ-GG	26
2.2.3. Young Ebeveynlik Ölçeği- YEBÖ	26
2.2.4. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3- YŞÖ-KF3	27
2.3. İşlem	28

2.4. Verilerin Analizi	28
3. Bulgular	30
3.1. Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	31
3.1.1. Cinsiyet	31
3.1.2. Yaş	31
3.1.3. Anne-Baba Durum.....	32
3.1.4. Aile Durum	32
3.1.5. Kardeş Sayısı.....	32
3.1.6. Yaşadığı Yer	33
3.1.7. Psikolojik Rahatsızlık Durumu	33
3.1.8. Ekonomik Durum.....	33
3.1.9. Anne-Baba Eğitim Durumu	34
3.1.10. İlişki Durumu	35
3.1.11. İlişki Süresi.....	36
3.1.12. İlişki Sayısı.....	36
3.1.13. Ailenin İlişkiden Haberdarlığı	36
3.2. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri, Şema Alanları ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkilere Bağlı Bulgular.....	36
3.3. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri ile Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bulgular	40
3.3.1. Anneye Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolünün İncelenmesi Bakımından Paralel Çoklu Değişken Analizi Sonuçları.....	41
3.3.1.1. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Anneliğe Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolüne İlişkin Analiz Sonuçları	42
3.3.1.2. Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anneye Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolüne İlişkin Analiz Sonuçları.....	43

3.3.2. Babaya Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolünün İncelenmesi Bakımından Paralel Çoklu Değişken Analizi Sonuçları.....	44
3.3.2.1. Aşırı İzin Verici/Sınırsız Babalığa Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolüne İlişkin Analiz Sonuçları	45
4. Tartışma ve Sonuç	48
4.1 Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi.....	48
4.2. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri, Şema Alanları ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkiler Bakımından Değerlendirme	50
4.3. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri ile Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Değerlendirme	53
4.4. Genel Değerlendirme	56
4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	58
4.6. Gelecek Araştırmalar için Öneriler	58
Kaynakça	61
Ekler	69
A.BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU.....	69
B. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	70
C. YAKIN İLİŞKİLERDE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ- GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ FORMU (YİŞTÖ-GG)	72
D.YOUNG EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ (YEBÖ).....	74
E.YOUNG ŞEMA ÖLÇEĞİ- KISA FORM 3 (YŞÖ-KF3).....	78
F. ETİK KURUL BELGESİ	84

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdelerik Değerler.....	23
Tablo 2.1. (devamı) Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdelerik Değerler	24
Tablo 2.1. (devamı) Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdelerik Değerler	25
Tablo 3.1. YİŞTÖ Toplam Puan Ortalamasının Cinsiyete Göre Dağılımı	31
Tablo 3.2. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre YİŞTÖ Puan Ortalamalarının Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	33
Tablo 3.3. Ekonomik Durum Değişkenine Bağlı Olarak YİŞTÖ Puan Ortalamasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	34
Tablo 3.4. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Olarak YİŞTÖ Puan Ortalamasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	35
Tablo 3.5. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Olarak YİŞTÖ Puan Ortalamasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	35
Tablo 3.6. YİŞTÖ Toplam Puan Ortalaması, YŞÖ, YEBÖ-A ve YEBÖ-B Boyut Ortalamalarının İlişkisini İncelemek Üzere Korelasyon Analizi Sonuçları	38
Tablo 3.6. (devamı) YİŞTÖ Toplam Puan Ortalaması, YŞÖ, YEBÖ-A ve YEBÖ-B Boyut Ortalamalarının İlişkisini İncelemek Üzere Korelasyon Analizi Sonuçları	39
Tablo 3.6. (devamı) YİŞTÖ Toplam Puan Ortalaması, YŞÖ, YEBÖ-A ve YEBÖ-B Boyut Ortalamalarının İlişkisini İncelemek Üzere Korelasyon Analizi Sonuçları	40
Tablo 3.7. Anne ve Babaya Yönelik Ebeveynlik Biçimleri ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracı Rolünü İncelemek Üzere Yapılan Analizler.....	41
Tablo 3.8. YEBÖ-A Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Ebeveynlik ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracılığına Dair Bulgular	43
Tablo 3.9. YEBÖ-A Aşırı İzin Veren/Sınırsız ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracılığına Dair Bulgular.....	44
Tablo 3.10. YEBÖ-B Aşırı İzin Veren/Sınırsız ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracılığına Dair Bulgular.....	46

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 3.1. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Anneye Yönelik Algının Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkisinde Şema Alanlarının Aracılığına Dair Paralel Çoklu Değişken Analizi 42
- Şekil 3.2. Aşırı İzin Veren/Sınırsız Anneye Yönelik Algının Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkisinde Şema Alanlarının Aracılığına Dair Paralel Çoklu Değişken Analizi 44
- Şekil 3.3. Aşırı İzin Veren/Sınırsız Babaya Yönelik Algının Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkisinde Şema Alanlarının Aracılığına Dair Paralel Çoklu Değişken Analizi 46

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Romantik ilişkilerde meydana gelen şiddet yaygın bir halk sağlığı sorunu olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, flört ilişkisi içinde ortaya çıkan şiddet ise son yıllarda araştırmacıların dikkatini çeken bir alan olarak önemini korumaktadır. Flört şiddeti deneyimleyen bireylerin öz değer kaybı, yüksek oranda kendini suçlama, düşük oranda öz saygı, görevleri yerine getirmede zorluklar yaşadığı ifade edilirken; depresyon, düzensiz yeme, intihar riski, aşırı kaygı, öfke, madde kullanımı gibi psikolojik rahatsızlıklar yaşadıkları gözlenmektedir (Capaldi ve ark., 2012; Kepir-Savoly ve ark, 2014; Shorey ve ark., 2008). Dolayısıyla, flört şiddetine yönelik müdahale ve iyileştirme yöntemleri üzerine çalışmalar önem kazanmaktadır.

Son yıllarda flört şiddeti üzerine çalışmaların, çoğunlukla erken dönem aile ortamındaki deneyimlere yoğunlaştığı görülmüştür (Capaldi ve ark., 2012; Hassija ve ark., 2018; Kaukinen ve ark, 2015; Maas ve ark., 2010; Paat ve Markham, 2019; Schwartz ve ark., 2006; Tussey ve ark., 2018). Bu nedenle, flört şiddeti üzerine yapılacak çalışmaların erken dönem deneyimleri ele alacak bir model çerçevesinde değerlendirilmesine ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamda, şema terapi modelinin erken dönem ihtiyaçlar ve bu nedenle ortaya çıkan şemaları hedef alması, flört şiddeti deneyimi çerçevesinde katkı sunabilir.

Bu bölümde ilk olarak flört şiddetini açıklamaya yönelik; terimler, yaygınlık, kuramlar ve alan yazın incelenmiştir. İkinci bölümde, şema terapi modeli açıklanmıştır. Ardından flört şiddeti, şema terapi modeli çerçevesinden değerlendirilmiştir. Son olarak ise araştırmanın amacı ve araştırma soruları detaylandırılmıştır.

1.1 Flört Şiddeti

1.1.1. Terimler ve Tanımlar

Günümüzde yaygın olarak çalışılan yakın partner şiddeti, Dünya Sağlık Örgütü (2012) tarafından "romantik ilişki içinde bireylerin deneyimlediği fiziksel, psikolojik veya

cinsel olarak zarara sebep olan herhangi bir davranış” olarak ifade edilirken, bu davranışları; fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik (duygusal) kötüye kullanım ve kontrolcü davranışlar olarak tanımlanmıştır. Flört şiddeti, yakın partner şiddetinin bir alt türü olarak yer almaktadır (Center for Disease Control and Prevention). Flört şiddeti; flört ilişkisi çerçevesinde, partneri kontrol altına almayı ve/veya psikolojik, cinsel veya fiziksel yollarla zarar vermeyi içeren davranışlar olarak ifade edilmiştir (Center for Disease Control and Prevention, 2016; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı). Flört şiddetinin farklı biçimleri olsa da bir takım ortak özellikleri bulunmaktadır. Şiddet küçük adımlarla başlamaktadır. Şiddetin biçimi fark etmeksizin, suiistimal eden kişinin amacı karşı taraf üstünde kontrol ve egemenlik kurmayı içeren davranışlar göstermesi şeklinde ifade edilmektedir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı). Suistimal eden kişinin dinamiği, hedefin istismarı önleyecek her türlü destekten uzaklaştırmaktır (Zimmer ve Scott, 2017; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı).

Birçok alanda yakın partner şiddeti ile farklılık göstermektedir. Flört şiddeti; aile içi şiddet olarak yaşanan davranışları kapsamıyor olup, yapılan çalışmalara göre flört şiddetinin ortaya çıktığı durumların yaş, etnik grup, cinsiyet ve eşcinsel birliktelik veya karşı cinsle birliktelikte farklılık yaratmadığı ve her grupta ortaya çıktığı bulunmuştur (Zimmer ve Scott, 2017). Shorey, Cornelius ve Bell (2008) bu farklılıkları değerlendirirken; ailevi, ekonomik ve yasal açıdan bağlılığın evlilikte daha fazla olduğunu vurgularken, ergenlik döneminde ortaya çıkan flört şiddetinin gelişimsel açıdan farklılaştığına dikkat çekmektedir. Farklı kültürel bağlamlarda farklı formlar alabiliyorsa da flört şiddeti en belirgin olarak fiziksel şiddet ile ortaya çıkmaktadır. Fiziksel şiddetin yanı sıra, psikolojik, duygusal ve sözel şiddetin de partnerler arası yaygın olarak deneyimlendiği üzerinde durulmaktadır (Zimmer ve Scott, 2017; Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı).

Flört ilişkisi bağlamında ele alındığında, Straus (2004) sosyal etkileşim amacıyla buluşmalar ve bir taraf sonlandırmak isteyene kadar açık veya dolaylı şekilde ilişkiyi sürdürme niyetiyle ortak etkinlikleri kapsayan iki taraflı bir ilişki olarak tanımlamaktadır. Sosyal normlar için “Flört” kavramı ve gerçek hayatta ortaya çıkan “flörtleşme” durumu çeşitli bağlamlarda (kişisel farklılıklar, sosyoekonomik gruplar

arası farklılıklar vb.) değişim gösterebilir. Farklılıklar olmasına rağmen, yapısal benzerlikleri bulunmaktadır. İki taraflı bir ilişki olması ve tarafların genellikle zaman ayırması ve enerji harcaması “flört” kavramının ortaklıkları arasında yer almaktadır (Straus, 2004). Zimmer ve Scott (2017) fiziksel şiddeti; bir tarafın diğer tarafa saldırması ile karşı tarafa verilen fiziksel zarar veya cinsel saldırı ve bu durum sonucunda karşı tarafı korkutup sindirebileceği herhangi bir durum olarak ifade etmektedir. Buna ek olarak, Browne (2012) fiziksel bir temas olmaksızın kişinin güvenliğinden şüpheye düşmesine sebep olabilecek herhangi bir durumun fiziksel şiddet olarak değerlendirilebileceğini belirtmiştir (akt. Zimmer ve Scott, 2017). Fiziksel şiddet davranışına örnek olarak; tokatlamak, itmek, ısırma veya tekmelemek verilmektedir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı). Ayrıca Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, fiziksel flört şiddetini kişinin bedenine kasıtlı olarak zarar vermek şeklinde ifade etmektedir. Diğer taraftan cinsel şiddet, cinselliği içeren herhangi bir zorlama davranışını kapsar. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, cinsel flört şiddetine örnek olarak; cinsellik konusunda “hayır” ı kabul etmemek, rıza olmadan öpme ve dokunma davranışı, kişi alkol veya madde etkisindeyken ya da bilinci yerinde değilken cinsel birliktelik kurmak, cinsel birliktelik öncesi veya sonrasında kişiye karşı küçümseyici bir tutum sergilemek, doğum kontrol yöntemlerini kullanmama veya kişinin kullanmasına izin vermemeyi göstermektedir.

Diğer taraftan flört şiddetine ilişkin bir diğer olgu da psikolojik şiddettir. Psikolojik kötüye kullanım; aşağılamak, tehdit etmek, rezil etmek gibi durumları içerir. Bunun yanı sıra, kontrolcü davranışlar ise; bireyin sosyal çevresinden izole edilmesini, hareketlerinin takip edilmesini ve bireyin finansal kaynaklara, istihdama ve tıbbi bakıma erişiminin kısıtlanmasını içerir. Psikolojik şiddet kullanımı konusunda en önemli itici güç suçluluk hissidir (Zimmer ve Scott, 2017). Örneğin; şiddeti uygulayan birey, eğer hedef birey beklenen veya istenen şekilde davranmış olsaydı (örn. Karşı cinsten insanlarla arkadaşlık etmek), şiddeti uygulayan bireyin o şekilde dışa vurma durumunda kalmayabileceğini ifade edebilir. Yani, şiddete maruz kalan kişi yaptığı davranışı için şiddet uygulayan kişi tarafından suçlu hissettirilir. Bu noktada, hedef kişinin kendi gerçekliğini sorgulamasına yol açması sebebi ile psikolojik şiddet olarak isimlendirilir. Bu nedenle, psikolojik şiddeti tespit etmek zaman alır. Ülkemizde Mor

Çatı Kadın Sığınağı Vakfı psikolojik flört şiddetini, partner üzerinde korku uyandıracak, özgüven ve özsaygıyı zedeleyecek biçimde davranışlar sergilemek olarak tanımlamaktadır. Psikolojik flört şiddeti; isim takmak, bağırarak, iftira atmak, hakaret veya küfür etmek, ne yapılması gerektiğini söylemek, başkalarının önünde küçük düşürmek, tehdit etmek, kötülemek ve isim karalamak, suçlamak, yıkıcı bir biçimde eleştirmek, kişinin sırlarını başkalarına söylemek gibi davranışları içermektedir. Zimmer ve Scott (2017) psikolojik şiddete ek olarak, romantik ilişkilerde sözel şiddeti ayrı bir alan olarak değerlendirmektedir. Yazarlar ayrıca, sözel şiddeti; bir kişinin eşi hakkında acıtan kelimeler kullanarak duygusal olarak acı vermesi şeklinde tanımlanırken, aynı zamanda başkalarının yanında karşı tarafı küçük göstermesini hedefliyor olması sebebiyle umutsuzluk ve çaresizlik hissi aşılama şeklinde ifade etmektedirler.

Flört şiddetine yönelik bir diğer kavram ise ekonomik istismardır. Bir taraf diğer tarafın finansal durumunu zarar vermek veya kontrol altında tutmak için kullandığı durumlarda ekonomik istismar ortaya çıkar (Zimmer ve Scott, 2017). Evli çiftlerde daha yaygın görülebileceği öngörülmekte iken flört eden çiftlerde de ortaya çıkabilmektedir. Ekonomik koşulları partneri kontrol etmek için kullanmayı içerir (Zimmer ve Scott, 2017).

Flört şiddetinin son yıllarda ortaya çıkan diğer bir biçimi de dijital flört şiddetidir. Elektronik iletişim yolu ile partneri kontrol etmeyi, tehdit etmeyi ve duygusal olarak zarar vermeyi kapsamaktadır (Hinduja ve Patchin, 2011; Reed, Tolman, ve Ward, 2016). Ülkemizde Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı dijital flört şiddetini; partnerin sosyal medya hesaplarının şifresini istemek ve kontrol etmek, sosyal medyada arkadaş olabileceği kişiler üzerine söz hakkı almak, partneri resim veya video göndermesi üzerine zorlamak, telefon veya bilgisayarını karıştırmak, sürekli mesaj atmak ve hızlı yanıt beklemek olarak örneklendirmektedir.

1.1.2. Flört Şiddeti Yaygınlığı

Yakın ilişkilerde deneyimlenen şiddet halk sağlığı açısından önem ifade etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2012) yakın partner şiddetinin yaygınlığını öğrenmek üzere 10 ülkeden çeşitli kültürleri ve coğrafyaları temsil eden 24.000 kadın ile araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; kadınların %4'ü ile %49'u arasında partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığı bulunmakta olup, kadınların %6'sı ile %59'u arasında hayatlarının belli bir döneminde cinsel şiddet deneyimlediklerini ifade etmişlerdir. Buna ek olarak %20 ile %75 arasında bulunan kadınlar hayatları boyunca partnerlerinden gelen duygusal olarak sömüren bir davranış deneyimlediklerini bildirmişlerdir. Adalet Bürosunun istatistiklerine göre, 18 ile 24 yaş aralığında bulunan kadınlar yüksek oranda yakın eş şiddetini sürdürme riski taşımaktadır (Catalano, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri (2015); bireylerin deneyimlediği fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve ısrarlı takip yaygınlığını incelemek üzere kapsamlı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın bulgularına göre; kadınların yaklaşık olarak %71'inin (yaklaşık olarak 31 Milyon), erkeklerin ise %55,8'inin (yaklaşık olarak 21 milyon) 25 yaşından önce romantik ilişki içinde şiddetin bahsedilen formlarından birini deneyimledikleri bulunmuştur (CDC, 2015; Black ve ark., 2011). Bu durum, beliren yetişkinlik (Arnette, 2000) döneminde deneyimlenen flört şiddetini önlemeye veya müdahale etmeye yönelik çalışmaların önemini vurgulamaktadır (Paat ve Markham, 2019). Flört şiddetinin yaygınlığını incelemek üzerine yapılan çalışmaların örnekleme lise ve üniversite öğrencilerini kapsamaktadır (Shorey ve ark., 2008). Bu bağlamda; heteroseksüel, heteroseksüel olmayan ve transseksüel bireylerin deneyimi üzerine çalışmalar bulunurken (Dank ve ark., 2014; Edwards ve ark., 2015) etnik olarak çeşitlilik gösteren örneklemlerde (Borrego ve ark., 2018) de flört şiddeti üzerine çalışmalar bulunmaktadır.

Alanının ilki olarak kabul edilen Makepeace (1981) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde deneyimledikleri kötüye kullanıma yönelik davranışları ele almıştır. Bu bağlamda, romantik ilişkilerde deneyimlenen fiziksel istismarın %8 ile %14 arasında değişim gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Shorey ve meslektaşları (2008) ise çiftlerin %20

ile %27 arasında fiziksel şiddet uyguladığını ifade ederken, Stonard ve arkadaşları (2014), bireylerin ortalama olarak %20 ve %25 oranında fiziksel flört şiddetine maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Ülkemizde fiziksel flört şiddetinin yaygınlığı ise maruz kalma bakımından %10 olarak ifade edilirken, fail olma açısından ise %12 şeklinde belirtilmektedir (Toplu ve Hatipoğlu-Sümer, 2011). Buna ek olarak, Toplu-Demirtaş ve arkadaşlarının (2013) en az 16 aylık ilişkisi bulunan katılımcılarla yürüttükleri araştırmada, kadınların %37'sinin fiziksel şiddet mağduru olduğu bildirilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde flört ilişkisi içinde yaşanan cinsel istismarın fail olma bakımından; kadınlar için %1 ile %2.5 arasında değişim gösterirken, erkekler için %4 ile %7 oranında olup mağdur olma açısından ise; kadınlar için %26 ile %33 oranında ortaya çıktığı ifade edilirken, erkekler için bu durum %5 ile %6 oranında kendini göstermektedir (Stonard ve ark., 2014). Buna dayanarak; kadınların cinsel flört şiddeti bakımından mağdur olma oranının erkeklere göre daha fazla olduğu işaret edilebilir. Ülkemizde ise üniversite öğrencilerinin cinsel flört şiddeti deneyimi; maruz kalma bakımından %6 olarak ifade edilirken, fail olma açısından %5 oranında ortaya çıktığı tespit edilmiştir (Toplu ve Hatipoğlu-Sümer, 2011).

Psikolojik flört şiddeti üzerine araştırmalar, romantik ilişki içinde en yaygın olarak görülen şiddet türü olduğunu ortaya koymaktadır (Murray ve Kardatzke, 2007). Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde uyguladığı psikolojik şiddetin kadınların %28'i ile %95'inde ortaya çıkarken, erkekler için bu durum %13 ile %75 oranında görülmektedir (Stonard ve ark., 2014). Çiftlerin ortalama olarak %35'inin psikolojik şiddete maruz kaldığı ifade edilmektedir (Stonard ve ark., 2014). Türkiye'de bulunan üniversite öğrencilerinin deneyimlediği psikolojik flört şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada; katılımcıların %25'i psikolojik şiddete maruz kaldığını, %30'u ise psikolojik şiddet uyguladığını bildirmiştir (Toplu, Hatipoğlu-Sümer, 2011).

1.1.3. Kavramsal Çerçeve

Son yıllarda "flört şiddeti" alanında çalışmaların yoğunlaştığı gözleniyor olsa da, alan yazının büyük bir kısmını risk ve koruyucu faktörler üzerine araştırmalar ve önleyici çalışmalar oluşturmaktadır. Buna karşın, flört şiddeti alanında kuramlar kısıtlı

kalmaktadır. Bu doğrultuda, flört şiddeti ile ilişkili bulunmuş ve bu çalışma ile bağlantılı olabilecek kuramlara yer verilmesi hedeflenmektedir.

Sosyal Öğrenme Kuramı (Bandura, 1973), davranışların gözlem ve başkalarını örnek alma yoluyla öğrenilebileceğini savunmaktadır. Öğrenmenin sürdürülmesini ise davranışların pekiştirilmesi ile sağlanabilir. Dolayısıyla, edinimlerin önce ebeveynler yoluyla ve aile ortamı içinde kazanıldığı tahmin edilmektedir. Flört şiddeti üzerine deneyimler; aile kökeninde şiddet deneyiminin, çocuk için şiddeti pekiştiren ve işlevsel kılan bir ortam yaratması ile ilişkilendirilir (Shorey ve ark., 2008). Bu bağlamda, flört şiddeti ile çocuk istismarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar yoğunlaşmaktadır (Atmaca ve Gençöz, 2016; Capaldi ve ark., 2012; Crawford ve Wright, 2007; Ertürk ve ark., 2018; Gay ve ark., 2013; Kaukinen ve ark., 2015; Roemmele ve Messman-Moore, 2011). Shorey ve meslektaşları (2008) ise; flört şiddetinin çocukluk dönemi kötüye kullanıma ile ilişkili olduğuna yönelik bulgular bulunsada, aile içinde şiddete şahit olmanın flört şiddetini açıklamakta yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir. Bu durum, romantik ilişkilerde şiddete dahil olmanın açıklanması bakımından erken dönem deneyimleri içeren kapsamlı bir modele ihtiyaç olarak değerlendirilebilir.

Bağlanma Kuramı (Bowlby, 1969,1972,1980) flört şiddetini açıklamaya yönelik kuramlardan biri olarak değerlendirilir. Bowlby (1969,1972, 1980), bebeklerin ilk bakım verenleri ile deneyimleri sonucunda belirli zihinsel temsiller yarattıklarını ve bu temsilleri gelişimsel süreçleri boyunca çeşitli ilişkilerde sürdürdüklerini ifade etmektedir. Hazan ve Shaver (1987), istikrarlı ve duyarlı bakım veren ebeveynler ile çocukları arasındaki ilişkinin sağlıklı geliştiğini ve bu çocukların ilerleyen zamanlarda romantik partnerleri ile ilişkilerinde de sağlıklı ilişkiler kurabileceğini işaret etmektedir. Buna karşın, ebeveynleri ile ilişkileri sağlıksız olan çocukların, romantik ilişkilerinde daha kıskanç ve duyguları değişken olarak değerlendirilmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Bu nedenle çocukluk dönemi kötü muamele ile romantik ilişkide şiddet deneyimi üzerine çalışmalar önem kazanırken, flört şiddeti uygulama veya mağduru olma bakımından ebeveynleri ile güvenli bağlanmayan bireylerin risk grubunda olabileceği tahmin edilmektedir (Crittenden ve Ainsworth, 1989; Tussey ve

ark., 2018). Özellikle güvenli bağlanmayan bireylerin romantik partnerleriyle tartışmaları yönetme konusunda daha çok sorun yaşadığı gözlenmektedir (Lee ve ark., 2014). Tussey ve arkadaşları kötü ebeveynlik, bağlanma stilleri ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırmaya gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırmaya göre kaygılı bağlanma; çocukluk dönemi fiziksel kötüye kullanımı, aile içi şiddete şahit olma, anne bakımının zayıf olması ile ilişkili bulunmuştur. Buna karşın, kaçınan bağlanma ise daha çok fiziksel kötüye kullanıma ve anne ile ilişkinin zayıf olması ile bağlantılı bulunmuştur. Yüksek kaygılı bağlanma ve düşük kaçınan bağlanma stiline sahip kadınların flört şiddeti uygulama eğiliminin daha fazla olduğu da bulgular arasında yer almaktadır (Tussey ve ark., 2018). Diğer taraftan, Shorey ve arkadaşları (2008), flört şiddetinin bağlanma kuramı çerçevesinden incelenmesi bakımından güvenli bağlanan bireylerin flört şiddeti deneyimi yaşayıp yaşamadığı üzerine çalışmalara ihtiyaç olduğunu vurgular.

Flört şiddetini açıklamaya yönelik kuramlardan bir diğeri ise Feminist Kuramdır. Zimmer ve Scott (2017) feminizimi, sosyal ve felsefik olarak kadınların erkekler ile eşit potansiyele sahip olduğunu savunan bir terim olarak ifade ederken, flört şiddetinin çoğunlukla erkekler tarafından kadınlara yöneltildiğini dile getirmektedir. Feminist Kurama göre; ataerkil toplumsal düzenin bir sonucu olarak istismar, şiddet içeren davranışları sürdürmektedir ve erkekler kadınlar üzerinde güç ve kontrol sahibi olmak adına şiddeti uygulayan taraf olabilmektedir (Dobash & Dobash, 1992; Shorey ve ark., 2008). Güç dağılımı ve kontrol konusunda adaletsizliğin, flört şiddetinin gelişmesi bakımından katkı sağladığı düşünülebilir (Shorey ve ark.,2008). Flört şiddetinin feminist kuram çerçevesinde incelenmesi üzerine en dikkat çeken eleştiri ise flört şiddeti uygulayanın erkek olmasına yöneliktir. Kadınların flört şiddeti uygulaması üzerine uluslararası alan yazında çalışmalar (Capaldi ve ark., 2012) olduğu gibi ülkemizde de araştırmalar mevcuttur (Hatipoğlu, 2010; Karatay ve ark., 2017). Feminist kuramcılar, kadınların öz savunma amacıyla şiddet uyguladığından bahsetmektedir. Buna karşın Stuart ve arkadaşları (2006) yaptıkları çalışmada, bireylerin flört şiddeti uygulamasının altında yatan motivasyonların öz savunmanın dışında bulunan sebepler olabileceğini ve bulguların feminist kuram ile çeliştiğinden bahsetmektedir (akt. Shorey ve ark., 2008). Bu nedenle, feminist kuram

çerçevesinden flört şiddetinin incelenmesi üzerine çalışmalara ihtiyaç olduğu tahmin edilmektedir.

1.1.4. Flört Şiddeti ile İlgili Araştırmalar

Flört şiddeti üzerine uluslararası ve yerli alan yazın incelendiğinde, araştırmaların risk faktörleri üzerine yoğunlaştığı gözlenmiştir. Risk etmenlerinin ise flört şiddeti uygulama ve mağduru olma bakımından incelenmesi dikkat çekmiştir. Bu kısımda, flört şiddeti uygulama ya da mağduru olma üzerine risk etmenleri çeşitli alanlarda yapılan araştırmalar çerçevesinde özetlenmiştir.

Capaldi ve arkadaşları (2012) yakın partner şiddeti ile ilişkili olabilecek risk faktörlerini araştırmak amacıyla 228 makaleyi içeren kapsamlı bir gözden geçirme çalışması gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışma kapsamında dinamik gelişim sistemi perspektifini baz alarak makaleler kategorize edilerek üç temel kategori oluşturulmuştur. Risk faktörleri; partnerin bağlamsal özellikleri (demografik, mahalle/topluluk ve okul), partnerin gelişimsel özellikleri (aile, akran, psikolojik ve bilişsel) ve ilişkinin özellikleri olarak organize edilmiştir. İleri yaşlarda şiddet riskinin düştüğü gözlenen çalışmalar bulunurken, şiddet riskinin ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde en yüksek seviyeye ulaştığı belirtilmektedir. İşsizlik, düşük gelir seviyesi romantik ilişkilerde şiddeti yordayan bir etken olarak yer almaktadır. Buna ek olarak, azınlık bir gruba dahil olmak ve yüksek stres seviyesi de şiddet ile ilişkili bulunmuştur. Buna karşın, topluluk ve mahalle kültürü ile yakın partner şiddeti üzerine çalışmalar arasında ortak bir sonuç bulunamamıştır. Aile kökeninde aile içi şiddete maruz kalma ve çocukluk döneminde istismar deneyimi risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Ebeveyn çocuk ilişkisi çerçevesinde ise gözlem ve destek gibi olumlu unsurların koruyucu olduğu tespit edilmiştir. Akran ilişkisi bakımından ergenlik döneminde flört şiddeti deneyimi risk, arkadaşlık kalitesi ise koruyucu bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Sosyal destek koruyucu, sosyal izolasyon ise risk faktörü olarak yer almıştır. Psikopatoloji üzerine çalışmalarda; depresyon, madde kullanım ve antisosyal davranışların şiddet deneyimi konusunda risk unsuru olarak değerlendirilmiştir. İlişki özellikleri arasından ilişki durumu şiddet deneyimi ile bağlantılı bulunmuştur. Bu duruma ek olarak düşük seviyede ilişki doyumu ve yüksek seviyede çatışmaya sahip çiftlerin şiddet

deneyimleme riski artmaktadır. Cinsiyet ile risk faktörleri incelendiğinde, romantik ilişkide şiddet deneyimi konusunda farklılıklardan çok benzerliklerin bulunduğu tespit edilmiştir.

Diğer bir çalışma olarak, Duval, Lanning ve Patterson (2018), Amerika Birleşik Devletleri'nde üniversite öğrencilerine özgü flört şiddeti alanında risk faktörlerini araştırmak amacıyla bir derleme yayınlamışlardır. Bu çalışma, dahil edilme kriterleri ile beraber 2006 ile 2016 arasında yayınlanmış 23 makaleden oluşmaktadır. En dikkat çekici bulgu; flört şiddetinin tanımının çalışmalar arasında değişim göstermesi sebebiyle, flört şiddetinin türleri ve yoğunluğu bakımından farklılıklar göstermesidir. Paralellik gösteren bulgular arasında kadınların flört şiddeti uygulama veya mağdur olma bakımından daha fazla deneyimleme eğilimi yer almaktadır. Bu anlamda yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Riskli cinsel davranışlar veya madde kullanımı gibi kişisel farklılıkların, nesiller arası şiddet geçişi gibi aile ile ilişkili risk faktörlerinden daha fazla ele alındığı göze çarpmaktadır. Buna ek olarak, sosyal ve akran ilişkileri üzerine bulgulara göre, erkek akran gruplarının flört şiddeti için risk grubunda olduğu ifade edilirken bu grupların, kadınlara yönelik şiddeti haklı çıkaracak inançları temsil etmesi vurgulanmıştır. Son olarak ise "hook up" olarak ifade edilen bağlanma olmadan cinsel birliktelik kültürünün altı çizilerek bu alanda çalışmalara ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir. Buna ek olarak, Kaukinen (2014) üniversite öğrencilerinin deneyimlediği flört şiddeti üzerine yapılan çalışmaların beraber ortaya çıkan risk faktörlerini inceleyen bir araştırmaya ihtiyaç üzerinde durmuştur.

Çiftler arasında meydana gelen psikolojik şiddeti inceleyen bir çalışma olarak Baker ve meslektaşları (2018), 120 üniversite öğrencisi çift ile öz kontrolün duygusal ve sözel saldırganlık ile ilişkisini incelemişlerdir. Bulgulara göre, öz kontrol arttıkça duygusal ve sözel saldırganlığın azaldığı görülmüştür. Ayrıca Gonzalez-Mendez ve arkadaşları (2018), İspanyol öğrencilerin romantik ilişkilerinde deneyimledikleri psikolojik şiddet ve çatışma çözme becerileri hakkında yaptıkları bir araştırmada; bireylerin ilk kötüye kullanıma içeren ilişkide verdikleri tepkilere göre sonrasındaki tepkilerinin ve çatışma ile başa çıkma biçimlerinin değişim gösterdiğini bulmuştur. İşlevsiz çatışma çözümü biçimlerini benimseyen bireylerin kimi farklı ilişkilerde de benzer örüntüyü

gösterirken kiminin bu örüntüyü devam ettirmediği görülmüştür. Bu nedenle, farklı tepkileri incelemeyi hedefleyen çalışmalara ihtiyaç bulunduğu söylenebilir.

Çiftler arası şiddet deneyimi üzerinde duran çalışmaların yanı sıra, bireylerin cinsel yöneliminin flört şiddeti deneyimleme ile ilişkisinin incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin; Edwards ve arkadaşları (2015), cinsel olarak azınlık ile heteroseksüel üniversite öğrencilerinin deneyimlediği cinsel saldırı, fiziksel flört şiddeti ve ısrarlı takibi araştırmak üzere 6,030 kişiden veri toplamışlardır. Araştırmanın bulgularına göre son 6 ayda; cinsel olarak azınlık grubu temsil eden öğrencilerin %30'unun fiziksel flört şiddeti, %24.3'ünün cinsel saldırı ve %53'ünün istenmeyen takip deneyiminin olduğu ve heteroseksüel öğrencilere göre daha fazla oranda flört şiddeti deneyimi yaşadığı bulunmuştur. Dank ve arkadaşları (2014) ise lezbiyen, gey ve biseksüel gençlerin heteroseksüel gençlere göre; fiziksel, cinsel, psikolojik ve siber flört şiddeti açısından daha fazla mağdur konumunda olduklarını ifade etmişlerdir. Buradan yola çıkarak, bireylerin cinsel yöneliminin flört şiddeti deneyimi ile ilişkili bir etken olarak değerlendirilebileceği tahmin edilebilir. Bu nedenle, cinsel yönelim ve flört şiddeti deneyimi üzerine çalışmalar önemini korumaktadır.

Ülkemizde son yıllarda yapılan çalışmalarda, flört şiddeti alanında risk faktörleri incelenmiştir. Demografik özellikler, ilişki kalitesi baz alınarak incelemeler ve flört şiddetine yönelik tutumlar hakkında araştırmalar mevcuttur (Demirtaş ve ark., 2017; Karatay ve ark, 2017; Kepir-Savoly ve ark, 2014). Cinsiyet farklılıkları incelendiğinde, kadın üniversite öğrencilerinin ilişkilerinde deneyimledikleri psikolojik istismarın çoğunlukla kıskançlık konusunda olduğu ve bu durumu istismar olarak algılamadıkları tespit edilmiştir (Demirtaş ve ark, 2017). Buna ek olarak Hatipoğlu (2010), üniversitelerde yaptığı çalışmalarda kadınların fiziksel istismar açısından mağdur, duygusal istismar açısında ise saldırgan konumda bulunduğunu ortaya koymuştur.

Buna karşın Karatay ve arkadaşlarının (2017) flört şiddetine yönelik tutumları incelemek amacıyla yaptığı çalışmaya göre, kadınların şiddet ile ilgili farkındalığının erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, sosyal yaşamı kısıtlama, aldatma ve

kıskanma gibi davranışların erkekler tarafından daha az şiddet olarak algılandığı görülmüştür. Geçmişte şiddete maruz kalma veya şiddete tanıklık etme ile flört şiddeti uygulamanın anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Yazarlar, genel olarak, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik farkındalığının düşük olduğundan bahsetmiştir. Dolayısıyla, flört şiddeti konusunda farkındalık kazanmak çiftler arasındaki şiddeti kabul etme seviyesi ile ilişkilendirilebilir. Bu bağlamda, Kepir-Savoly ve meslektaşları (2014), Türkiye’de üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde deneyimledikleri şiddeti kabul düzeylerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Çalışmanın bulgularına göre; cinsiyete göre anlamlı bir fark mevcuttur ve çiftler arası şiddeti kabul düzeylerinin çaresizlik inancı, sevilemezlik inancı ve ilişkinin süresi ile bağlantılıdır. Bu nedenle, çaresizlik ve sevilemezlik inancını değiştirmeye yönelik müdahalelerin, flört şiddetini önlemeye yönelik çalışmalara katkı sağlayacağı tahmin edilmektedir.

1.2.Şema Terapi Modeli

Young ve çalışma arkadaşları tarafından (1990,1999) geliştirilen “Şema Terapi Modeli” bilişsel-davranışçı, Gestalt, bağlanma, nesne ilişkileri, yapılandırmacı ve psikanalitik kuramlardan gelen unsurları bir araya getiren bütünleyici bir kavramsal modeldir. Tedavisi zor olarak görülen kronik psikolojik bozuklukların iyileşmesi konusunda yeni bir yaklaşım sunan bir psikoterapi kuramı olarak geliştirilmiştir (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Özellikle Eksen I bozukluklarının temelinde yatan önemli karakterolojik sorunlar yaşayan bireylerin tedavisi üzerine odaklanmaktadır.

Şema Terapi Modeli ön planda olan sorunlu duyguların, çocukluk çağı meselelerinin ve terapötik ilişkinin önemini vurgulamaktadır (Arntz ve Jacob, 2016). Bu bağlamda şema terapi, bireylerin çocukluk döneminde karşılanmamış duygusal ihtiyaçları ve günümüze yansıyan sorunları bütünleyici bir şekilde ele alarak, bu ihtiyaçların terapi ilişkisi içinde karşılanmasına odaklanır. Ebeveyn çocuk ilişkisi sonucunda ortaya çıkan karşılanmamış temel duygusal ihtiyaçlar sebebiyle erken dönem uyum bozucu şemalar oluşmaktadır. Bu nedenle, terapide temel duygusal ihtiyaçların karşılanması için uyumlu yolların bulunması amaçlanır (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Şema terapi modeli çerçevesinde erken dönem yaşantıların ve ebeveyn çocuk ilişkisinin

yetişkinlik döneminde gerçekleşen romantik ilişkiler ve romantik ilişkilere dair tutumlar üzerinde etkisi olduğundan bahsedilebilir. Bu sebeple romantik ilişkilere meydana gelen şiddetin açıklanması ve tedavisi açısından “flört şiddeti” bu çalışmada şema terapi modelinde incelenecektir.

1.2.1. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Young ve arkadaşları (2003) “Şema” kavramını bireylerin erken dönem yaşantılarında kendileri ve başkalarıyla olan ilişkilerini deneyimlediği, anılar, duygular, bilişler ve bedensel duyumlardan oluşan genel, yaygın tema veya örüntüler olarak tanımlamaktadır. Erken dönem uyum bozucu şemalar çocukluk veya ergenlik döneminde gelişmekte olup kişinin yaşamı boyunca karmaşıklaşarak önemli bir dereceye kadar işlevsizlik göstermektedirler. Bu nedenle, kendilik yıkıcı duygusal ve bilişsel örüntüler olarak ifade edilmektedirler. Yaşam tekrarlarına vurgu yapan şema terapi modelinde kişilerin şemaya tepki olarak uyumsuz davranışlar sergilediği vurgulanmaktadır (Young, Klosko ve Weishaar, 2003).

Erken dönem uyumsuz şemaların çocukluk döneminde çekirdek duygusal ihtiyaçların karşılanmaması sebebiyle geliştiği düşünülmektedir. Bu ihtiyaçlar evrensel kabul edilmektedir. Bu bağlamda Young ve arkadaşları (2003) beş temel duygusal ihtiyaç tanımlamıştır. Bu ihtiyaçlar; güvenli bağlanma, kabul ve bakım, özerklik, yeterlilik ve kimlik algısı, gerçekçi sınırlar ve öz denetim, gereksinimlerin ve duyguların özgürce dile getirilmesi ve son olarak kendiliğindenlik ve oyun olarak belirtilmiştir. Bahsedilen bu gereksinimlerin karşılanmadığı durumlarda erken dönem uyum bozucu şemaların ortaya çıktığı görülmektedir. Buna bağlı olarak, 18 tane olarak kabul edilen erken dönem uyumsuz şema beş ayrı alan altında değerlendirilir.

1.2.1.1. Şema Alanları ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Birinci alan *kopukluk ve reddedilme* alanıdır. Bu alan bağlanma zorluklarıyla kendini göstermektedir. Bu alanda bulunan şemalar istikrar, güvenlik, sevgi ve ait olma ihtiyacı ile ortaya çıkmaktadır. Aile içinde; dengesiz, kötüye kullanılma, soğukluk, reddedilme ya da dış dünyadan izole edilme ile ilişkilendirilir. Bu bağlamda kopukluk ve reddedilme alanında bulunan şemalar travmatik çocukluk deneyimini içerebilir. Bu

nedenle, kendini zarar verici ilişkilerden uzaklaştırma veya bütünüyle yakın ilişkilerden kaçınma eğilimi göze çarpmaktadır. Bu alan; terk edilme/değişkenlik, güvensizlik/kötüye kullanılma, duygusal yoksunluk, kusurluluk/utanç ve sosyal izolasyon/yabancılaşıma şemalarını içerir.

İkinci alan *zedelenmiş özerklik ve başarısızlık* alanıdır. Özerklik bireylerin bağımsız hareket edebilmesi ve ailesinden ayrı kalabilmesini içerir. Bu durumla ilişkili olarak bu alandaki şemaya sahip bireylerin bağımsız hareket edebilmesini ve ebeveynlerinden ayrışmasını engelleyen niteliktedir. Bu şemalara sahip bireylerin çocukluk dönemlerinde ebeveynleri ile ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, ya ebeveynlerinin onlar için her şeyi yaparak korumuş olduklarını ya da onlarla hemen hemen hiç ilgilenmedikleri görülmektedir. Bağımlılık/yetersizlik, hastalıklar ve tehditler karşısında dayanıksızlık, iç içe geçme/gelişmemiş kendilik ve başarısızlık şemaları bu alanda değerlendirilir.

Zedelenmiş sınırlar üçüncü alan olarak kabul edilmektedir. Bu şemalara sahip bireyler akılcı sınırları kabul etme ve öz disiplin sağlama konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. İşbirliği kurma, haklara saygı gösterme ve uzun vadeli hedeflere ulaşma ile ilişkili zorluklar deneyimlemektedirler. Çoğunlukla çocukluk döneminde aile içinde hoşgörünün çok yüksek olduğu ve diğerlerine uygulanan kurallara uymalarına gerek olmaması sebebiyle yetişkinlik döneminde memnuniyetlerini erteleme becerisi gelişmemiş olabilir. Buna karşın, çocuklukta ebeveynlerin çok fazla disiplin uyguladığı durumlarda yetişkinlikte sınırlar ve disipline karşı gelme şeklinde de kendini gösterebilmektedir. Haklılık/Büyükleme ve yetersiz özdenetim şemaları zedelenmiş sınırlar alanında yer almaktadır.

Dördüncü alan olarak *başkaları yönelimlilik* bulunmaktadır. Başkaları yönelimlilik hattında bulunan şemalara sahip bireylerin başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önüne koydukları gözlemlenmektedir. Onay alma, kişiler arası ilişkilerini sürdürme veya gelecek olan tepkilerden kaçınma amacıyla gelişmektedir. Aile kökeni incelendiğinde koşullu kabullenme gözlemlenmekte olup çocukların sevgi ve onaylanma ihtiyacı sebebiyle kendilerini kısıtladıkları göze çarpmaktadır. Başkaları

yönelimlilik alanındaki şemalar; boyun eğme, kendini feda ve onay arayıcılık olarak değerlendirilmektedir.

Beşinci ve son olarak, *aşırı uyarılma/ketlenme* alanından bahsedilmektedir. Bu şemalara sahip olan bireyler kendiliğinden ortaya çıkan duyguları ve gereksinimleri ifade etmekten kaçınmaktadırlar. Duyguları baskı altına alma ve yaşamlarıyla ilgili içselleştirilmiş katı kurallar göze çarpmaktadır. Bu şemaya sahip bireylerin çocukluk döneminde aile içinde sertlik ve kuralcılığın belirgin olduğu ve oyun oynamaya teşvik olmadığı tahmin edilmektedir. Aşırı uyarılma ve ketlenme alanındaki şemalar; karamsarlık, duygusal ketlenme, yüksek standartlar ve cezalandırıcılıktır.

Bu araştırmada, flört şiddetine yönelik tutumlar ile algılanan ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkinin aracı rolü bahsedilen beş şema alanı baz alınarak değerlendirilecektir.

1.2.1.2. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri

Young ve arkadaşları (2003) bireylerin aile içinde deneyimlediği erken dönem yaşantıların çekirdek ihtiyaçlarını gidermemesi durumunda erken dönem uyumsuz şemaların gelişeceğinden bahsetmektedir. Çocukluk dönemindeki çekirdek duygusal ihtiyaçlar; güvenli bağlanma, özerklik, olumlu kimlik algısı, ihtiyaç ve duyguları ifade özgürlüğü, kendiliğindenlik ve oyun, akılcı sınırlar ve özdenetim olarak ifade edilmekte olup ancak bu ihtiyaçlar karşılanarak sağlıklı çocuk gelişiminin sağlanabileceği düşünülür. Bu nedenle, şemaların oluşmasında algılanan ebeveynlik biçimleri etkin rol oynamaktadır.

1.3. Flört Şiddeti ve Şema Terapi Modeli

Flört şiddeti ve şema terapi modeli (Young, 1990) üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde bireylerin erken dönem örseleyici yaşantılar ve sağlıklı olmayan aile ortamı üzerine deneyimlerinin ortak olması göze çarpmaktadır. Romantik ilişkilerde deneyimlenen şiddetin şemalar ile ilişkisinin incelenmesi üzerine gerçekleşen çalışmaların incelenmesi sonucunda genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinde deneyimlediği şiddet (Ertürk ve ark., 2018; Hassija ve ark., 2018; Roemmele ve

Messman-Moore, 2011; Shorey ve ark., 2017) ve evli bireylerin deneyimlediği şiddete (Atmaca ve Gençöz, 2016; Corral ve Calvete, 2014; Paim ve Falcke, 2018) yönelik araştırmalar bulunmuştur. Gelişimsel süreçlerin ayrışmasının yanı sıra, ilişkilerde deneyimlenen şiddetin yönü baz alınarak gerçekleştirilen çalışmalar da dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, romantik ilişki içinde şiddet mağduru olma ve şiddet uygulama durumuyla ilişkili bulunan şema alanları ve erken dönem travmatik deneyimler incelenmiştir (Crawford ve Wright, 2007; Gay ve ark., 2013; Hassija ve ark., 2018). Buna ek olarak, şema terapi modeli ve flört şiddeti üzerine yapılan araştırmaların birkaçında örneklemin sadece kadınlardan ya da sadece erkeklerden oluştuğu görülmektedir (Hassija ve ark., 2018; Mckee ve ark., 2012; Roemmele ve Messman-Moore, 2011). Bu nedenle bu bölümde romantik ilişkilerde ortaya çıkan şiddet ve erken dönem yaşantılar; gelişimsel süreçler, şiddetin yönü ve cinsiyet farklılıkları açısından incelenecektir.

Erken dönem uyumsuz şemalar ve flört şiddeti üzerine çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da direkt olarak şema modeli kapsamında flört şiddetinin incelenmesi hakkında çalışmalar kısıtlı kalmaktadır. Alan yazına katkı açısından, şema modeli kapsamında algılanan ebeveynlik biçimleri ve flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi bu tez çalışmasının ana hedefleri arasında yer almaktadır.

1.3.1. Flört Şiddeti ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Romantik ilişkilerde deneyimlenen şiddetin erken dönem yaşantılar ile ilişkisi üzerine çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu bağlamda, Young ve arkadaşları (2003) bireylerin erken dönemlerde temel duygusal ihtiyaçlarının karşılanmadığı durumlarla ilişkili olarak çekirdek şemalarının oluştuğunu ifade etmektedirler. Erken dönem deneyimler sonucu kazanılan şemalar bireylerin hayatları boyunca bir örüntü olarak sürebilmektedir. Bu noktada, bireylerin uyum bozucu bu örüntülerini sürdürmeleri erken dönem karşılanmamış ihtiyaçları ile ilişkili bulunmaktadır. Örüntüleri kırmaya ve karşılanmamış duygusal ihtiyaçları karşılamaya yönelik adımlar ise sağlıklı tercihler olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, romantik ilişkilere yönelik tutumlar da bireylerin uyum bozucu örüntülerini sürdürmelerine katkı sağlayabilir. Gelişimsel süreçler dahilinde romantik ilişkilerde meydana gelen şiddet üzerine çalışmalar

bulunsa da genç yetişkinlik döneminde deneyimlenen ilişkilerde meydana gelen şiddetin şema terapi modeli açısından incelenmesi üzerine çalışmalar kısıtlı kalmaktadır. Bu nedenle, bu araştırmada, romantik ilişkilerde şiddete yönelik tutumlar ile erken dönem yaşantıların ilişkisinde bu örüntülerin rolünü değerlendirmek hedeflenmektedir.

Romantik ilişkilerden meydana gelen şiddet üzerine çalışmalar incelendiğinde, çocukluk döneminde kötüye kullanım deneyimi yaşayan bireyler ile ilişkide deneyimledikleri şiddet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (Atmaca ve Gençöz, 2016; Crawford ve Wright, 2007; Ertürk ve ark., 2018; Gay ve ark., 2013; Roemmele ve Messman-Moore, 2011). Çocukluk dönemi kötüye kullanımı ile yakın partner şiddeti arasında erken dönem uyum bozucu şemaların rolünü inceleyen iki temel araştırma göze çarpmaktadır. Öncelikli olarak Crawford ve Wright (2007) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde saldırganlığa maruz kalmaları ve saldırganlık göstermeleri ile çocukluk döneminde duygusal kötüye kullanım deneyimlerinin ilişkisinde şemaların rolünü incelemek amacıyla, 301 kişiden veri toplamıştır. Çocukluk döneminde kötü muamele deneyiminin hem kişilerarası saldırganlıkta bulunma hem de mağduru olma açısından yordayıcı olduğu bulunmuştur. Buna ek olarak ise, bireylerin güvensizlik, kendini feda ve duyguları ketleme şemalarının çocukluk dönemi kötüye kullanıma ile ilişki şiddetine maruz kalma arasındaki ilişkide tamamen aracı rolü bulunurken, bireylerin ilişkide saldırganlık sergileme ve çocukluk dönemi kötüye kullanımı arasındaki ilişkide güvensizlik, haklılık, duyguları ketleme ve yetersiz özdenetim şemalarının kısmi aracı olduğu ortaya çıkmaktadır. Gay ve meslektaşları (2013) da çocukluk dönemi duygusal istismarı, bağlanma şekilleri ve yakın partner şiddeti uygulama ve mağduru olma açısından erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolünü incelemiştir. Bu araştırma sonucunda, sadece kopukluk ve reddedilme şema alanının çocukluk dönemi duygusal kötüye kullanımı ile yakın partner şiddeti arasındaki ilişkiyi yordadığı ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak ülkemizde Atmaca ve Gençöz (2016) 222 evli kadınla yaptığı çalışmada, çocukluk dönemi kötüye kullanımı ve ihmali ile yakın partner şiddeti arasındaki ilişkide şemaların aracı rolünü incelemiştir. Bu doğrultuda; Gay ve arkadaşları (2013) ile paralellik gösterecek şekilde şema alanlarından

kopukluk/reddedilmenin, şemalardan ise duygusal yoksunluk ve dayanıksızlığın çocukluk dönemi kötüye kullanımı ve ilişki şiddeti açısından yordayıcı olduğu bulunmuştur. Buna karşın Roemmele ve Messman-Moore (2011), üniversite öğrencisi kadınların çocukluk dönemi istismar deneyimi ile riskli cinsel davranışlar sergilemesinde şemaların aracı rolünü incelemiştir. Üniversitede okuyan 653 kadından topladığı bilgilerle 3 farklı istismar biçiminin riskli cinsel davranışlar sergileme ile ilişkisini incelemiştir. Bu bağlamda, duygusal istismar deneyimi açısından kopukluk/reddedilme alanının tamamen aracı olduğu bulunurken, cinsel ve fiziksel istismar açısından kısmi aracı değişken olduğu belirtilmiştir. Şema olarak ise kusurluluk ve terk edilme şemalarının riskli cinsel davranışlarla ilişkili olduğu bulunmuştur.

Romantik ilişkilerde ortaya çıkan şiddetin çocukluk döneminde kötü muamele görme ile ilişkisinin yanı sıra, saldırganlık ile ilişkisini inceleyen çalışmalar alan yazında yer almaktadır. Bu bağlamda çalışmalar ilişkilerde saldırgan olma üzerine yoğunlaşırken örneklemin ise erkek olarak belirlendiği göze çarpmaktadır. Tremblay and Dozois (2009), erkek üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile romantik ilişki içinde saldırganlık seviyeleri arasındaki ilişkiyi cinsiyetini ve depresyon seviyesini kontrol altında tutarak incelemiştir. Bunun sonucunda, güvensizlik, haklılık, yetersiz özdenetim, sosyal izolasyon ve terk edilme şemalarının ilişkilerde saldırganlığın en güçlü yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, kendini feda ve boyun eğme şemaları ile romantik ilişkilerde saldırganlık arasında negatif korelasyon olduğu ortaya çıkmıştır. Yine erkeklerin romantik ilişki içinde partnerine karşı öfkelenmesi ile ilgili yapılan bir araştırma ise Mckee ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Mckee ve arkadaşları (2012) bağlanma stilleri ve romantik ilişkilerde öfkenin dışa vurumu arasındaki ilişkide şemaların rolünü incelemiştir. Araştırmanın sonucuna göre; sadece yetersiz özdenetim ve haklılık şemaları, saldırganlığı yordamıştır.

Diğer taraftan, Corral ve Calvete (2014) eşlerine karşı şiddet uygulayan erkeklerin kişilik bozukluğu örüntüsünün yaygınlığını incelemek üzere 119 kişiden veri toplamıştır. Bu doğrultuda, farklı kişilik bozukluğu örüntüsü gösterenleri ve ilişkili olan

şema alanları araştırılmıştır. Şiddet uygulayan erkeklerde en yaygın olarak %24.6 oranında narsistik kişilik örüntüsü gözlenirken, %21.9 oranında obsesif kompulsif kişilik örüntüsü ve %17.5 oranında paranoid kişilik örüntüsü takip etmektedir. Şema alanları bakımından; partnerine karşı şiddet uygulayan narsistik örüntüye sahip bireylerin zedenlenmiş sınırlar şema alanında etkinlik gözlenirken, başkaları yönelimlilik alanıyla negatif ilişki tespit edilmiştir. Paranoid kişilik örüntüsü açısından reddedilme/kopukluk ve zedelenmiş özerklik alanlarında olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur. Son olarak, eşlerine karşı şiddet gösteren erkeklerin %78'inde işlevsiz bir kişilik örüntüsü tespit edilmiştir. Dolayısıyla, şema terapi modelinin kişilik bozuklukları alanında sonuçları göz önünde bulundurularak romantik ilişkilerde şiddet uygulayan bireylerin şema terapi modelinden fayda sağlayacağı tahmin edilebilir.

Ayrıca ülkemizde, Taşkale ve Soygüt (2016) kadınların yakın eş şiddetine maruz kalması bakımından risk faktörlerini incelemek amacıyla; yakın eş şiddeti deneyimleyen ve kadın sığınma evinde kalan 78 kadın ve deneyimlememiş 78 evli kadın ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu doğrultuda, kadınların algıladıkları ebeveynlik biçimleri ve şiddet deneyimleri arasında erken dönem uyumsuz şemaların rolünü araştırmışlardır. Bulgulara göre; genç ve düşük gelir sahibi olmak risk faktörü olarak değerlendirilmesinin yanı sıra, baba tarafından görülen sağlıklı olmayan ebeveynlik stilleri de risk faktörü olarak bulunmuştur. Buna ek olarak, kopukluk ve yüksek standartlar şema alanları yakın eş şiddetine maruz kalmayı yordayan bir faktör olarak ifade edilmiştir. Buna karşın, uyumsuz baş etme biçimlerinin şiddeti devam ettiren bir etken olmadığı bulgular arasında yer almaktadır. Bu nedenle, kadınların yakın eş şiddeti deneyimi açısından erken dönem uyumsuz şemalara yol açan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyumsuz şemaların özellikle kopukluk alanında bulunan şemaların varlığı risk faktörü olarak yer aldığı söylenebilir.

Yakın partner şiddetinin şema terapi çerçevesinden incelenmesi amacıyla Hassija, Robinson, Silva ve Lewin (2018), üniversite öğrencisi kadınların algıladıkları ebeveynlik biçimleri ve yakın partner şiddeti mağduru olma ya da uygulama bakımından erken dönem uyumsuz şemalar ile aracı rolünü incelemiştir. Flört şiddeti

mağduru olma bakımından; boyun eğme ve kendini feda ilişkili bulunmuş olup, sadece boyun eğme şemasının ebeveynlik biçimleri ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi yordadığı tespit edilmiştir. Buna karşın, flört şiddeti uygulama bakımından; haklılık, yetersiz özdenetim, güvensizlik, terk edilme ve sosyal izolasyon şemaları ile ilişki bulunurken, yalnızca yetersiz özdenetim ve güvensizlik şemaları flört şiddeti ve ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkiyi yordadığı ifade edilmiştir. Sonuç olarak erken dönem uyum bozucu şemalar ve ebeveynlik biçimleri, bireyleri romantik ilişki içinde şiddete açık hale getiren bir mekanizma olarak değerlendirilebilir.

Shorey ve arkadaşları (2017) flört şiddeti uygulama ve erken dönem uyum bozucu şemalar arasındaki ilişkiyi incelemek üzere 435 üniversite öğrencisi ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Sonuçlara göre birçok erken dönem uyumsuz şema ile fiziksel ve psikolojik flört şiddeti uygulama arasında bir ilişki bulunmuştur. Fakat bu durumun çoğunluklar kadın öğrenciler için geçerli olduğu bulgular arasında yer almaktadır. Şema alanları arasından zedelenmiş özerklik alanı için flört şiddeti uygulayan kadınların uygulamayan kadınlar arasında değişim gösterdiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, erken dönem uyumsuz şemalar üniversite öğrencilerinin deneyimlediği flört şiddeti bakımından risk faktörü olarak değerlendirilebilir.

1.3.2. Flört Şiddeti ve Ebeveynlik Biçimleri

Alan yazın incelendiğinde, romantik ilişkilerde ortaya çıkan şiddet ile ilişkili olarak çocukluk döneminde sağlıklı olmayan ebeveynlik biçimlerine maruz kalmanın önemi göze çarpmaktadır (Hassija ve ark., 2018; Maas ve ark., 2010; Schwartz ve ark., 2006). Örneğin; Maas, Fleming, Herrenkohl ve Catalano (2010), ergenlik döneminde flört şiddetine maruz kalan lise öğrencileri ile boylamsal bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın bulgularına göre; kız öğrencilerden ebeveynleriyle daha güçlü bağları olanların flört şiddetine maruz kalma bakımından düşük risk grubunda olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda, ebeveynler ile ilişkiler koruyucu bir etken olarak düşünülebilir.

Şema terapi modeline (Young, 1990) göre, bireylerin çocukluk döneminde ebeveynleri ile ilişkilerinde duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması kişiler arası

ilişkilerinde sağlıklı örüntüler geliştirmelerine neden olabilmektedir. Karşılanmamış duygusal ihtiyaçlara bağlı olarak meydana gelen ebeveynlik biçimleri erken dönem uyum bozucu şemalarla ilişkili bulunabilmektedir. Bu nedenle erken dönem uyumsuz şemalara yol açan ebeveynlik biçimleri, flört şiddetine yönelik tutumları anlamak bakımından önem ifade etmektedir. Buna karşın, romantik ilişkilerde meydana gelen şiddet ile şema terapi çerçevesinden ebeveynlik biçimlerinin incelenmesi üzerine çalışmalar kısıtlı kalmaktadır (Hassija ve ark., 2018). Schwartz ve meslektaşları (2006), şemalara yol açan ebeveynlik biçimleri ile yakın partner şiddeti deneyimi arasında anlamlı bir ilişki olduğundan bahsetmiştir.

Hassija ve meslektaşları (2018), genç yetişkin kadınların algıladıkları ebeveynlik biçimleri ile yakın ilişkilerde şiddet deneyimi bakımından erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolünü incelemiştir. Bulgulara göre; ebeveynlik biçimleri bakımından sadece annenin eksik bakımı, romantik ilişkilerde şiddete maruz kalmayı ve uygulamayı yordamaktadır. Annenin eksik bakımı, mesafe koyan, ilgisiz ve kopuk olarak ifade edilmiştir. Bu durumda, mesafe koyan, ilgisiz ve kopuk olarak ifade edilen anne bakımı romantik ilişkilerde şiddet deneyimini dolaylı olarak etkilediğinden bahsedilebilir. Şema alanları bakımından alan yazın ile paralellik gösterecek şekilde; kopukluk/reddedilme alanındaki şemalara sebep olan ebeveynlik biçimleri, romantik ilişkilerde şiddete dahil olma konusunda bir etken olarak değerlendirilebilir.

Aile içi şiddet mağduru kadınların ve şiddet mağduru olmayan evli kadınların şema terapi çerçevesinden incelenmesi üzerine yapılan bir çalışmaya göre; annenin ve babanın Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Kontrol Etmeyen/Sınırsız, Kötümser/Endişeli ve Cezalandırıcı ebeveynlik stilleri açısından farklılık gösterdiği bulunmuştur. Buna karşın; Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Başarı Odaklı ve Duygularını Bastıran/Değişime Kapalı ebeveynlik stilleri bakımından şiddet mağduru kadınların şiddet deneyimi olmayan kadınlara göre farklılık göstermediği bulgular arasında yer almaktadır (Taşkale ve Soygüt, 2016).

1.4. Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu araştırmada, 18-26 yaş aralığında bulunan üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveynlik biçimleri ile yakın ilişki şiddetine yönelik tutumları (istismar, şiddet ve kontrol) arasındaki ilişkide erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolünü incelemek hedeflenmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda tespit edilen araştırma soruları şunlardır:

1. Yakın İlişki şiddetine Yönelik Tutumlar ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler nasıldır?
2. Algılanan ebeveynlik biçimleri, şema alanları ve yakın ilişki şiddetine yönelik tutumlar arasındaki ilişkiler nasıldır?
3. Algılanan ebeveynlik biçimleri ile yakın ilişki şiddetine yönelik tutumlar (şiddet, istismar ve kontrol) arasındaki ilişkide erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü var mıdır?

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Örneklem

Araştırmaya katılım internet üzerinden çevrimiçi bir form yardımıyla ve kâğıt kalem yoluyla sağlanmıştır. Çalışmada Türkiye'nin çeşitli illerinde öğrenim gören üniversite öğrencileri katılımcı olarak yer almıştır. Çalışmaya başlamadan önce 26 üniversite öğrencisine anketler verilerek pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışmanın ardından başlanan araştırmada 439 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Ölçekleri tamamlamayan katılımcıların verileri kayıp değer analizi sonucuna göre değerlendirilmiştir. Kayıp değer analizi ve uç değer analizi sonucunda 410 katılımcı analizlere dahil edilmiştir. 410 katılımcının 302'si (%73.7) kadın, 108'i (%26.3) erkek olmasıyla beraber 18-26 yaş ($X_{ort} = 21.60$, $SS = 2.33$) aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların çeşitli değişkenler baz alınarak sosyo-ekonomik durumlarını ifade eden değerler Tablo 2.1.'de belirtilmiştir.

Tablo 2.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

	Değişken	Sıklık(f)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	302	73.7
	Erkek	108	26.3
Anne durum	Hayatta	406	99.0
	Hayatta değil	4	1.0
Baba durum	Hayatta	391	95.4
	Hayatta değil	19	4.6
Kardeş sayısı	Tek çocuk	43	10.5
	2 ve 3 kardeş	324	79.0
	3 kardeşten fazla	41	10.0
	Belirtmemiş	2	.5

Tablo 2.1. (devamı) Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

Anne ve baba medeni durum		
Ayrı	49	12.0
Birlikte	360	87.8
Belirtmemiş	1	0.2
Şu an yaşadığı yer		
Aile ile birlikte	152	37.1
Öğrenci yurdunda	97	23.7
Evde (tek başına)	71	17.3
Evde (ev arkadaşıyla)	62	15.1
Akraba yanında	11	2.7
Diğer	17	4.1
Psikolojik Rahatsızlık		
Var	30	7.3
Yok	379	92.4
Belirtmemiş	1	0.2
Sosyoekonomik durum		
Alt	18	4.4
Orta alt	58	14.1
Orta	227	55.4
Orta üst	100	24.4
Üst	6	1.5
Belirtmemiş	1	0.2
Anne eğitim düzeyi		
İlköğretim ve altı	200	48.8
Lise	104	25.4
Üniversite	97	23.7
Lisansüstü	9	2.2
Baba eğitim düzeyi		
İlköğretim ve altı	166	40.5
Lise	88	21.7
Üniversite	130	31.7
Lisansüstü	26	6.3
İlişki durumu		
İlişkisi var	198	48.3
İlişkisi yok	184	44.9
Karmaşık	28	6.8

Tablo 2.1. (devamı) Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdeler

İlişki süresi	İlişkisi olmamış.	202	49.3
	1 aydan az	6	1.5
	1-12 ay arası	79	19.3
	12 ay ve üzeri	120	29.3
	Belirtmemiş	3	0.7
İlişki sayısı	İlişkisi olmamış.	181	44.1
	İlk ilişki	70	17.1
	2-4 arası ilişki	113	27.6
	5'den fazla	43	10.5
	Belirtmemiş	3	0.7
Ailenin ilişkiden haberdarlığı	Var	179	43.7
	Yok	98	23.9
	Yalnızca anne bilir	117	28.5
	Yalnızca baba bilir	1	0.2
	Belirtmemiş	15	3.7
Yaş	Ort.	Ss	Min-Maks
	21.60	2,33	18-26

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, flört şiddetine yönelik tutumların çeşitli demografik değişkenler, algılanan ebeveynlik biçimleri ve şema alanları ile ilişkisini incelemek üzere; araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (YİŞTO-GG), Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) ve Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3) kullanılmıştır.

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Alanyazın göz önünde bulundurularak ilgili sosyo-demografik bilgileri öğrenmek üzere katılımcılara, araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu verilmiştir. Bu form 16 sorudan oluşmaktadır. Sorular hazırlanırken; katılımcıların cinsiyetine, yaşına, ailesinin eğitim durumuna, kardeş sayısına, psikolojik rahatsızlığı olup olmadığına ve ilişki durumlarına yönelik bilgi almak hedeflenmiştir.

2.2.2. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu-YİŞTÖ-GG

Bireylerin flört şiddetine yönelik tutumlarını değerlendirmek üzere Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği Gözden Geçirilmiş Formu kullanılmıştır. Fincham ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş IPVAS-R (Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised); flört ilişkisinde yaşanan psikolojik ve fiziksel saldırganlığa yönelik üniversite öğrencilerinin tutumlarını ölçmek için tasarlanmıştır. Demirtaş ve arkadaşları (2017), Yakın ilişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu (YİŞTÖ-GG) olarak adaptasyon çalışmasını tamamlamıştır. YİŞTÖ-GG 3 boyuttan (istismar-8 madde, Kontrol-5 madde ve şiddet-4 madde) ve 17 maddeden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Kullanılan yönergede her bir maddenin katılımcılar için ne kadar uyumlu olduğu 1(Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5(Kesinlikle Katılıyorum) arasında derecelendirilmesi istenmiştir. Ölçek puanındaki yükselmeler, katılımcıların flört şiddetini kabul düzeyindeki artışa işaret etmektedir. Ölçeğin 2, 4, 5, 8, 12, 13, 14 ve 17 numaralı maddeleri ters puanlanmaktadır.

Fiziksel şiddete yönelik tutumları ölçmek üzere şiddet boyutu kullanılırken, psikolojik şiddete yönelik tutumları ölçmek üzere istismar ve kontrol boyutu dahil edilmiştir. Ölçeğin elde edilen iç tutarlık katsayıları şiddet, kontrol ve istismar boyutları için sırasıyla .72, .62, ve .65 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada ise iç tutarlılık katsayıları şiddet için .75, kontrol için .60 ve istismar için .67 bulunmuştur.

2.2.3. Young Ebeveynlik Ölçeği- YEBÖ

Araştırmada bireylerin algıladıkları ebeveynlik biçimlerini ölçmek amacıyla Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) kullanılmıştır. Young (1994) tarafından geliştirilen Young Ebeveynlik Ölçeği, 72 maddeden oluşturulmuş 1(tamamıyla yanlış) ile 6 (ona tamamıyla uyuyor) arasında derecelendirilmesi beklenen likert tipi bir ölçektir. Katılımcılardan her birinin her bir maddeyi anne ve babaları için puanlamaları beklenmektedir. YEBÖ 10 alt ebeveynlik boyutundan oluşmaktadır. Anne ve baba için toplam 20 alt boyut içermektedir. Ebeveynlik alt boyutlarından elde edilen puanların yüksek olması işlevsel olmayan ebeveynlik biçimlerine işaret etmektedir.

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu (2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda 10 alt boyut bulunmuştur. Bu alt boyutlar; Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/istismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı izin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duyguları Bastıran ebeveynlik olarak belirlenmiştir. Alt boyutlar arasından sadece Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Ebeveynlik boyutu ters olarak kodlanmaktadır. Ölçeğin birleşen geçerliliğini incelemek üzere Anne için YEBÖ ve Baba için YEBÖ alt boyutları ile SCL-90'ın Genel Belirti Düzeyi İndeksi (GSI) ve Kaygı, Depresyon, Kişilerarası Duyarlık alt boyutları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. İlişkiler anlamlı bulunmuş olup korelasyon katsayısının $r = .12-.39$ ($p < .05 - .01$) arasında değişim gösterdiği tespit edilmiştir. Ölçeğin ayırt edici geçerliliğini incelemek üzere klinik örneklem ve klinik olmayan örneklem arasındaki farklar araştırılmış olup, bazı alt boyutlar için iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur ($t = 3.85-10.81$, $p < .05 - .001$). Ölçeğin güvenilirlik çalışması bakımından ise test-tekrar test güvenilirliği YEBÖ-A formu için $r = .38-.83$ ($p < .01$), YEBÖ-B formu için ise $r = .56-.85$ ($p < .01$) arasında değişim göstermektedir. İç tutarlılık bakımından ise YEBÖ-A formunda $\alpha = .53 - .86$, YEBÖ-B formunda ise $\alpha = .61 - .88$ arasında yer almaktadır. Mevcut çalışmada ise iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .95$ olarak bulunmuştur.

2.2.4. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3- YŞÖ-KF3

Katılımcıların erken dönem uyum bozucu şema alanlarını incelemek üzere Young Şema Ölçeği Kısa Formu'nun 3. versiyonu kullanılmıştır. 6'lı likert tipi olan ölçek 90 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 5 temel alanı kapsayan 18 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alanlar; Kopukluk ve Reddedilme, Zedelenmiş Otonomi, Zedelenmiş Sınırlar, Diğer Yönelimlilik, Yüksek Standartlar ve Bastırılmışlık şeklinde ifade edilmektedir. Ters kodlanan herhangi bir madde bulunmamakla birlikte, bireylerin puanlarının artması o şemanın şiddetinin arttığına işaret etmektedir.

Ülkemizde YŞÖ-KF3 için geçerlik ve güvenilirlik çalışması Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda 5 temel şema alanı ve 14 alt boyut tespit edilmiştir. Ölçeğin geçerliliğini araştırmak üzere birleşen ve ayırt edici geçerliliği incelenirken, güvenilirliğini tespit etmek üzere test-tekrar test

güvenirliği ve iç tutarlılığı analiz edilmiştir. Psikolojik belirtilerin şema boyutları ve alanları ile ilişkini anlamak üzere ölçeğin birleşen geğerliliği incelenmiştir. Bu amaçla psikolojik belirtileri ölçmek üzere kullanılan Belirti Tarama Testi (SCL-90-R) ve YşÖ-KF3 arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Klinik ve klinik olmayan örneklemin kıyaslanması yardımıyla ölçeğin ayırt edici geğerliliği araştırılmıştır. Çeşitli şema boyutları açasından iki grup arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t = 2.27-16.64$, $p < .05-.01$). Buna ek olarak, klinik örneklem için şema alanları ve boyutları bakımından, klinik olmayan örnekleme göre daha yüksek ortalama gözlenmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları sonucunda, test-tekrar test güvenilirliğin şema alanları için $r = .66-.83$ ($p < .01$) ve şema alt boyutları için ise $r = .66-.82$ ($p < .01$) arasında değişim gösterdiği ortaya konmuştur. Ölçek iç tutarlılık bakımından ise şema alanları için katsayılarının $\alpha = .53-.81$ arasında değiştiği görölürken, şema alt boyutları açasından katsayılarının $\alpha = .63-.80$ arasında bulunduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada YşÖ-KF3 için her bir madde dahil edilerek hesaplanan iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .96$ olarak bulunmuştur.

2.3. İşlem

İstanbul Şehir Üniversitesi etik kurulundan izin alındıktan sonra, ölçekler katılımcılara internet üzerinden erişimin sağlanacağı çevrimiçi bir form yoluyla veya kağıt kalem tekniği ile ulaştırılmıştır. Anketler doldurulmadan önce katılımcıların onamı alınmak üzere onam formu verilmiştir. Ardından, anketler dağıtılmıştır. Katılımcıların formu tamamlaması ise yaklaşık 25 dakika sürmüştür. Veri toplama süreci ise Mayıs 2019'da başlamış ve Ekim 2019'da son bulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 21 programı aracılığıyla tamamlanmıştır. Birinci araştırma sorusu olan sosyo-demografik değişkenlerin flört şiddetine yönelik tutumlar ile ilişkisini incelemek üzere bağımsız örnekler için kullanılan t-testi analizi ve gruplar arası varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. İkinci araştırma sorusuna yönelik flört şiddetine yönelik tutumlar, şema alanları ve algılanan ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkileri öğrenmek üzere Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Üçüncü araştırma sorusu olan şema alanlarının algılanan ebeveynlik biçimleri ile flört

şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkiindeki aracı rolünü araştırmak üzere Paralel Çoklu Değişken Analizi yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırma sorularını test etmek üzere yapılan analizlerin anlatılması hedeflenmiştir. Analizler yapılmadan önce 465 katılımcının 26'sı pilot çalışma verileri olması sebebiyle çıkarılmıştır. Kalan 439 katılımcıdan ölçeklerin çoğunu tamamlamayan ve katılım koşuluna uymayan (yaş aralığı) toplam 19 kişi analizlere dahil edilememiştir. Kalan 420 katılımcının, çok değişkenli uç değerler için regresyon analizi yapılarak Mahalanobis uzaklıkları hesaplanmıştır. Bu değerler sonucunda uç değerler tespit edilmiş ve verilerden çıkarılmıştır. Uç değer analizi sonucunda 10 kişi analizlerden çıkarılarak 410 katılımcı analizlere dahil edilmiştir. Verilerin dağılımını incelemek amacıyla tanımlayıcı istatistikler tamamlanarak değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılıma ilişkin değerlendirilmesi, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1.5 ve -1.5 değer aralığında olmasının verilerin normal dağılımda kabul edildiği durum gözetilerek gerçekleştirilmiştir (Tabachnick ve Fidell,2013). Normal dağılıma uymayan birkaç değişken bulunması sebebiyle, verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerini normal dağılıma yaklaştırmak amacıyla bazı değişkenler için logaritmik dönüşüm formülü kullanılmıştır. Dönüşümler sonucunda verilerin dağılımı normal dağılıma yaklaşmıştır ve uygulanan analizlerde değiştirilen değişkenler baz alınmıştır.

Bu bölümde, her bir araştırma sorusunu incelemek üzere 3 ayrı bölüm oluşturulmuştur. Birinci bölümde flört şiddetine yönelik tutumun sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisini değerlendirmek üzere bağımsız gruplar t-testi analizi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir. Flört şiddetine yönelik tutum, şema alanları ve anne ve babaya yönelik ebeveynlik stillerinin ilişkisi Pearson korelasyon katsayısı baz alınarak ikinci bölümde incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise; anne ve babaya yönelik ebeveynlik stillerinin flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında erken dönem uyum bozucu şema alanlarının aracı rolünü incelemek üzere Paralel Çoklu Değişken Analizi (PROCESS) (Hayes, 2013) sonuçları sunulmuştur.

3.1. Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

Çalışmanın bu kısmında üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının çeşitli sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisi incelenmiştir. Bu değişkenler; cinsiyet, yaş, anne ve babanın hayatta olup olmadığı, beraber olup olmadığı ve eğitim durumlarını içerirken, katılımcının yaşadığı yer, psikolojik rahatsızlık durumu, ilişki durumu, ilişki süresi, şu ana kadar bulunduğu ilişki sayısı ve ebeveynlerin ilişkiden haberdarlığını içermektedir. Flört şiddetine yönelik tutum ise Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu- YİŞTÖ-GG (Demirtaş ve ark., 2017) toplam puanlarının ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Bu yolla katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumu tek bir puan baz alınarak hesaplanmış ve bu puanın çeşitli demografik özelliklerde fark yaratıp yaratmadığı Bağımsız Örneklem T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanarak incelenmiştir.

3.1.1. Cinsiyet

Flört şiddetine yönelik genel tutumun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini öğrenmek üzere Bağımsız Örneklem T-Testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; flört şiddetine yönelik genel tutum puan ortalamalarının, kadın ve erkeklerde anlamlı derecede değişim gösterdiği görülmüştür ($t(408) = -2.89, p < .01$). Erkeklerin flört şiddetine yönelik genel tutum ortalamalarının ($X_{ort} = 1.95, s = 0.42$), kadınların puan ortalamalarına ($X_{ort} = 1.82, s = 0.39$) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tablo 3.1.'de flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete göre dağılımına ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 3.1. YİŞTÖ Toplam Puan Ortalamasının Cinsiyete Göre Dağılımı

YİŞTÖ toplam puan ortalaması	N	Ort.	Ss	df	t	p
Kadın	302	1.82	.39	408	-2.89	.00
Erkek	108	1.95	.42			

YİŞTÖ: Yakın İlişki Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

3.1.2. Yaş

Yaş ile flört şiddetine yönelik genel tutum arasındaki ilişkiyi incelemek üzere Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda anlamlı bir ilişki bulunmadığı gözlenmiştir ($p > .05$).

3.1.3. Anne-Baba Durum

Katılımcıların anne ve babalarının hayatta olup olmasının flört şiddetine yönelik genel tutum puan ortalamasında farklılık yaratıp yaratmadığına dair bilgi edinmek adına bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Anne ve baba durumunu incelemek üzere iki ayrı bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Katılımcıların annelerinin ve babalarının hayatta olup olmasının flört şiddeti puan ortalamasında farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

3.1.4. Aile Durum

Katılımcıların ebeveynlerinin birlikte olup olmasının flört şiddetine yönelik genel puan ortalamalarında fark yaratıp yaratmadığını tespit etmek adına bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Analiz sonucunda ebeveynlerin birlikte olup olmasının puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı saptanmıştır ($p > .05$).

3.1.5. Kardeş Sayısı

Katılımcıların kardeş sayısının flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamalarının farklılaşp farklılaşmadığını saptamak üzere Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Grupların varyanslarının eşit dağılması ön koşulunu değerlendirmek amacıyla Levene Homojenlik Testi değerleri incelenerek grupların varyanslarının eşit dağıldığı sonucuna varılmıştır ($p > .05$). Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre flört şiddetine yönelik tutumun gruplar arasında anlamlı derecede farklılaştığı tespit edilmiştir [$F(2, 405) = 3.97, p < .05$]. Buna göre; 3'den fazla kardeşe sahip olan katılımcıların flört şiddeti puan ortalamaları ($X_{ort} = 2.02, s = 0.41$), 1 ve 2 kardeşe sahip katılımcıların ortalama puanlarından ($X_{ort} = 1.83, s = 0.39$) anlamlı derecede daha yüksektir. Diğer gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($p > .05$). İlgili analiz sonuçları Tablo 3.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre YİŞTÖ Puan Ortalamalarının Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	Ort.	Ss.	F	p
2 ve 3 kardeş	324	1.83	.39	3.97	.02*
3 kardeşten fazla	41	2.02	.41		

* $p < .05$, YİŞTÖ: Yakın İlişki Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

3.1.6. Yaşadığı Yer

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadığı yere bağlı olarak flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Varyans analizi ön koşulu olarak Levene Homojenlik Testi değerleri incelenerek varyansların gruplar arasında eşit dağıldığı görülmüştür ($p > .05$). Ardından yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin kaldığı yerin flört şiddetine yönelik tutum puan ortalaması konusunda farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

3.1.7. Psikolojik Rahatsızlık Durumu

Katılımcıların psikolojik rahatsızlığa sahip olup olmamasının flört şiddetine yönelik tutum puan ortalaması üstünde bir fark yaratması konusunda bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre psikolojik rahatsızlık durumu flört şiddetine yönelik tutum puanında anlamlı derecede bir farklılık yaratmamıştır ($p > .05$).

3.1.8. Ekonomik Durum

Ekonomik durumdaki farklılaşmanın flört şiddetine yönelik tutum puanına etkisini incelemek üzere Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Gruplar arası varyans eşitliği koşulunu incelemek üzere Levene Homojenlik testi incelenmiş ve gruplar arası varyansın eşit dağıldığı saptanmıştır ($p > .05$). Analiz sonuçlarına göre; katılımcıların ekonomik durumundaki farklar, flört şiddetine yönelik tutum konusunda anlamlı bir etki yaratmaktadır [$F(4, 404) = 3.33, p < .05$]. Hangi ekonomik seviyeler arasında anlamlı bir farklılaşma olduğunu incelemek üzere Tukey HSD değerleri incelenmiştir. Buna göre; orta alt ekonomik seviyeye dahil olduğunu söyleyen katılımcıların flört şiddetine yönelik tutum puan ortalaması ($X_{ort} = 1.98, s =$

0.41), kendini orta üst ekonomik seviyede olarak nitelendiren katılımcılara ($X_{ort} = 1.75$ $s = 0.33$) göre anlamlı derecede farklılık göstermiştir ($p < .05$). Diğer ekonomik seviyedeki farklılaşmaların flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamasını etkilemediği gözlenmiştir ($p > .05$). Tablo 3.3.'de kendini orta üst ve orta alt ekonomik seviyede nitelendiren katılımcıların flört şiddetine yönelik tutum puanlarına ilişkin analiz sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.3. Ekonomik Durum Değişkenine Bağlı Olarak YİŞTÖ Puan Ortalamasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ekonomik Durum	N	Ort.	Ss	F	p	Tukey Testi
Orta Alt	58	1.98	.41	3.33	.01*	Orta Alt> orta üst
Orta Üst	100	1.75	.33			

* $p < .01$, YİŞTÖ: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

3.1.9. Anne-Baba Eğitim Durumu

Anne ve Babanın eğitim durumuna bağlı olarak flört şiddetine yönelik tutumun farklılaşıp farklılaşmadığını öğrenmek adına anne ve baba için ayrı olarak Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Gruplar arası varyans eşitliği koşulu Levene Homojenlik Testi değerleri baz alınarak incelenmiştir ve grupların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > .05$). Varyans analizi sonucunda annenin eğitim düzeyine göre katılımcıların YİŞTÖ puan ortalamasının değişim gösterdiği saptanmıştır [$F(3, 406) = 4.46$, $p < .01$]. Gruplar arası değişimle ilgili bilgi almak adına gerçekleştirilen Tukey HSD testine göre; annesi ilköğretimi tamamlamış katılımcıların YİŞTÖ puan ortalaması ($X_{ort} = 1.92$ $s = 0.40$), annesi üniversite mezunu olan katılımcıların YİŞTÖ ortalamalarına ($X_{ort} = 1.74$ $s = 0.39$) göre anlamlı derecede yüksektir. Bunun dışında bulunan anne eğitim düzeyindeki değişimler istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$). Tablo 3.4.'de anne eğitim durumuna bağlı olarak flört şiddeti tutum ortalama puanına ilişkin varyans analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Olarak YİŞTÖ Puan Ortalamasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss	F	p	Tukey Testi
İlköğretim	200	1.92	.40	4.46	.00*	İlköğretim > Üniversite
Üniversite	97	1.74	.39			

*p < .01, YİŞTÖ: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

Tek yönlü varyans analizi sonucunda, baba eğitim durumuna göre YİŞTÖ puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı derecede değişim gösterdiği tespit edilmiştir [$F(3, 406) = 4.81, p < .01$]. Tukey HSD testi sonucunda elde edilen değerlere göre; babası ilköğretimi tamamlamış katılımcıların YİŞTÖ puan ortalamaları ($X_{ort} = 1.94, s = 0.42$), babası üniversiteyi bitirmiş katılımcılara ($X_{ort} = 1.77, s = 0.37$) göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p = .00$). Baba eğitim düzeyine ilişkin diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Tablo 3.5.'de baba eğitim durumuna bağlı olarak flört şiddetine yönelik tutum puanına ilişkin varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 3.5. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Olarak YİŞTÖ Puan Ortalamasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss	F	p	Tukey Testi
İlköğretim	166	1.94	.42	4.81	.00*	İlköğretim > Üniversite
Üniversite	130	1.77	.37			

*p < .01, YİŞTÖ: Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

3.1.10. İlişki Durumu

Katılımcıların ilişki durumunun flört şiddetine yönelik tutum puanları bakımından değişim gösterip göstermediğini incelemek üzere Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Buna göre, katılımcıların ilişkilerinin olup olmaması konusunda YİŞTÖ puan ortalamasında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$F(2, 407) = 1.24, p > .05$]. Bu nedenle ilişki olan ve olmayan ve ilişki durumunu karmaşık olarak nitelendiren

katılımcıların flört şiddetine yönelik tutum puanları analizlere ilişki durumu gözletilmeksizin dahil edilmiştir.

3.1.11. İlişki Süresi

İlişki süresine bağlı olarak flört şiddetine yönelik tutum puanının farklılaşp farklılaşmamasını değerlendirme amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre, ilişki süresinin YİŞTÖ puan ortalamasında bir farklılık yaratmadığı saptanmıştır [$F(3, 403) = .69, p > .05$].

3.1.12. İlişki Sayısı

Katılımcıların şu ana kadar bulunmuş oldukları ilişki sayısının YİŞTÖ puan ortalamasında farklılaşp farklılaşmadığının değerlendirilmesi sonucunda, dahil olunan ilişki sayısının flört şiddetine yönelik tutum puanında bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir [$F(4, 403) = .27, p > .05$].

3.1.13. Ailenin İlişkiden Haberdarlığı

Romantik ilişkide ebeveynlerin bilgilendirilmesinin flört şiddetine yönelik tutum puanlarını farklılaştırıp farklılaştırmadığını incelemek üzere Tek Yönlü Varyans Analizi gerçekleştirmek hedeflenmiştir. Gruplar arası varyans eşitliğinin sağlanmış olup olmadığını incelemek üzere Levene Homojenlik Testi değerlerinin gruplar arası eşitliği sağlamadığı tespit edilmiştir ($p < .05$). Bu nedenle ailenin ilişkiden haberdarlığına bağlı olarak YİŞTÖ puanlarındaki değişim bulgular arasına dahil edilememiştir.

3.2. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri, Şema Alanları ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkilere Bağlı Bulgular

Katılımcıların anne ve babalarına yönelik algıladıkları ebeveyn biçimlerini incelemek üzere; Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/istismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı izin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/ Duyguları Bastıran ebeveynlik stilleri için ortalama puanları, erken dönem uyum bozucu şema alanlarını incelemek üzere; Kopukluk ve Reddedilme, Zedelenmiş Otonomi, Zedelenmiş Sınırlar, Diğerleri Yönelimsizlik ve Yüksek Standartlar ve Bastırılmışlık

alanlarına dair puanlar ve flört şiddetine yönelik tutum puanı Pearson korelasyon analizine dahil edilmiştir. Pearson korelasyon analizi sonucunda korelasyon katsayıları hesaplanarak değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Flört şiddetine yönelik tutumun; şema alanlarından kopukluk ile ($r = .19, p = .00$), zedelenmiş otonomi ile ($r = .23, p = .00$), diğerleri yönelimlilik ile ($r = .16, p < .01$) ve yüksek standartlar ve bastırılmışlık alanı ile ($r = .10, p < .05$) anlamlı düzeyde bir ilişkisi olduğu bulunurken, zedelenmiş sınırlar alanı ile bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r = -.04, p > .05$). Flört şiddetine yönelik genel tutumun anneye yönelik algılanan ebeveynlik stilleri ile incelenmesi sonucunda; sadece duygusal bakımdan yoksun bırakan annelik ($r = .14, p < .01$) ve aşırı izin verici/sınırsız annelik algısı ($r = .14, p < .01$) ile anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Flört şiddetine yönelik genel tutumun babaya yönelik algılanan ebeveynlik stilleri ile ilişkisinin incelenmesi sonucunda ise sadece aşırı izin verici/sınırsız babalık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .11, p < .05$). Tablo 3.6.'da araştırmaya dahil edilen değişkenlerin arasındaki korelasyon katsayıları gösterilmiştir.

Tablo 3.6. YİŞTÖ Toplam Puan Ortalaması, YŞÖ, YEBÖ-A ve YEBÖ-B Boyut Ortalamalarının İlişkisini İncelemek Üzere Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
YİŞTÖ									
YİŞTÖ	1								
YŞÖ									
2. K	.18**	1							
3. ZO	.23**	.80**	1						
4. ZS	-.05	.42**	.32**	1					
5. DY	.14**	.58**	.59**	.51**	1				
6. YS	.10*	.74**	.66**	.52**	.67**	1			
YEBÖ-Anne									
7. K/K	.07	.32**	.30**	.17**	.23**	.30**	1		
8.K/KB	.01	.35**	.36**	.11*	.17**	.24**	.63**	1	
9.DBYB	.14**	.24**	.22**	-.02	-.00	.03	.26**	.52**	1
10.S/İE	.04	.16**	.09*	-.00	-.02	.07	.32**	.51**	.38**
11.AK/E	.02	.27**	.31**	.09	.22**	.27**	.33**	.33**	-.01
12.K/BO	.08	.21**	.16**	.23**	.25**	.26**	.57**	.34**	-.00
13.AİV/S	.14**	.31**	.31**	.16**	.14**	.22**	.09	.31**	.27**
14.K/E	.06	.35**	.33**	.17**	.25**	.29**	.49**	.52**	.28**
15.C	.02	.40**	.30**	.17**	.21**	.29**	.49**	.58**	.31**
16.DK/DB	.04	.25**	.28**	.22**	.26**	.30**	.41**	.35**	.26**
YEBÖ-Baba									
17.K/K	.01	.28**	.24**	.19**	.30**	.33**	.58**	.44**	.12*
18.K/KB	.00	.39**	.35**	.24**	.30**	.31**	.34**	.62**	.27**
19.DBYB	.07	.34**	.26**	.11*	.19**	.16**	.15**	.37**	.51**
20.S/İE	.05	.26**	.17**	.13**	.19**	.17**	.16**	.32**	.18**
21.AK/E	.01	.13**	.19**	.09	.15**	.20**	.23**	.28**	.01
22.K/BO	-.01	.14**	.08	.18**	.18**	.26**	.36**	.24**	.01
23.AİV/S	.11*	.38**	.35**	.26**	.27**	.28**	.13**	.23**	.14**
24.K/E	.01	.37**	.34**	.13**	.24**	.29**	.40**	.43**	.23**
25.C	-.02	.32**	.22**	.17**	.21**	.32**	.33**	.40**	.20**
26.DK/DB	-.04	.26**	.28**	.16**	.25**	.29**	.38**	.32**	.23**

** p < .01, *p < .05

Tablo 3.6. (devamı) YİŞTÖ Toplam Puan Ortalaması, YŞÖ, YEBÖ-A ve YEBÖ-B Boyut Ortalamalarının İlişkisini İncelemek Üzere Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
10.S/İE	1									
11.AK/E	.10*	1								
12.K/BO	.16**	.25**	1							
13.AİV/S	.23**	.19**	.06	1						
14.K/E	.26**	.24**	.33**	.26**	1					
15.C	.38**	.20**	.31**	.29**	.53**	1				
16.DK/DB	.12**	.18**	.25**	.20**	.39**	.36**	1			
YEBÖ-Baba										
17.K/K	.14**	.28**	.42**	.11*	.34**	.39**	.34**	1		
18.K/KB	.30**	.30**	.25**	.26**	.42**	.43**	.30**	.60**	1	
19.DBYB	.21**	.12*	.06	.26**	.29**	.28**	.25**	.26**	.64**	1
20.S/İE	.51**	.11*	.14**	.20**	.28**	.33**	.21**	.32**	.61**	.59**
21.AK/E	.03	.66**	.24**	.11*	.15**	.10*	.15**	.33**	.19**	-.09
22.K/BO	.10*	.16**	.67**	.07	.22**	.25**	.26**	.61**	.27**	.01
23.AİV/S	.15**	.22**	.14**	.77**	.29**	.27**	.24**	.16**	.43**	.42**
24.K/E	.17**	.19**	.27**	.21**	.62**	.42**	.32**	.52**	.46**	.31**
25.C	.19**	.12*	.28**	.20**	.42**	.67**	.30**	.53**	.55**	.33**
26.DK/DB	.08	.19**	.23**	.14**	.31**	.32**	.53**	.49**	.29**	.27**

** p < .01, *p < .05

Tablo 3.6. (devamı) YİŞTÖ Toplam Puan Ortalaması, YŞÖ, YEBÖ-A ve YEBÖ-B Boyut Ortalamalarının İlişkisini İncelemek Üzere Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	20	21	22	23	24	25	26
20.S/İE	1						
21.AK/E	-.06	1					
22.K/BO	.13**	.30**	1				
23.AİV/S	.36**	.05	.05	1			
24.K/E	.27**	.24**	.35**	.24**	1		
25.C	.34**	.12**	.41**	.27**	.46**	1	
26.DK/DB	.13**	.17**	.32**	.13**	.44**	.39**	1

** p < .01, *p < .05

3.3. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri ile Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde anne ve babaya yönelik algılanan ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisinde erken dönem uyumsuz şema alanlarının aracı rolünü değerlendirmek amacıyla Paralel Çoklu Aracı Değişken Analizi, SPSS'in PROCESS (Hayes, 2013) eklentisi yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Anneye ve babaya dair algılanan ebeveynlik biçimleri; YEBÖ için bulunan her bir alt boyut ortalama puanı hesaplanarak yordayıcı değişken olarak analizlere dahil edilmiştir. Erken dönem uyumsuz şema alanlarını ölçmek üzere YŞÖ- KF-3 puan ortalamaları alınarak aracı değişken olarak analize sokulmuştur. Son olarak, YİŞTÖ-GG toplam puan ortalaması yordanan değişken olarak analizde yerini almıştır.

Değişkenler analize dahil edilmeden önce korelasyon değerleri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda; anneye yönelik duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısı, anneye yönelik aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik algısı ve babaya yönelik aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik algısı yordayıcı değişken olarak aracı değişken analizine dahil edilmiştir. Ebeveynlik stillerine dair bahsedilmeyen değişkenler analize dahil edilmemiştir. Her bir yordayıcı değişken için ayrıca Paralel Çoklu Değişken Analizi uygulanmıştır. Paralel Çoklu Değişken Analizini gerçekleştirmek amacıyla %95 güven aralığı kullanılarak analiz sonuçları için 5000 ve 10000 Bootstrap örnekleme kullanılmıştır. Bu yolla uygulanan 3 ayrı modelin

anlamlılığı incelenmiştir. Tablo 3.7.'de aracılık analizine dair bulguların özeti sunulmuştur.

Tablo 3.7. Anne ve Babaya Yönelik Ebeveynlik Biçimleri ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracı Rolünü İncelemek Üzere Yapılan Analizler

Yordayıcı Değişken (YEBÖ)	Aracı Değişkenler (Şema Alanları)	Yordanan Değişken (YİŞTÖ)
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan (Anne)	Zedelenmiş Otonomi Zedelenmiş Otonomi	Flört Şiddetine Yönelik Tutum
Aşırı İzin Verici/Sınırsız (Anne)	Zedelenmiş Sınırlar Zedelenmiş Otonomi	Flört Şiddetine Yönelik Tutum
Aşırı İzin Verici/Sınırsız (Baba)	Zedelenmiş Sınırlar	Flört Şiddetine Yönelik Tutum

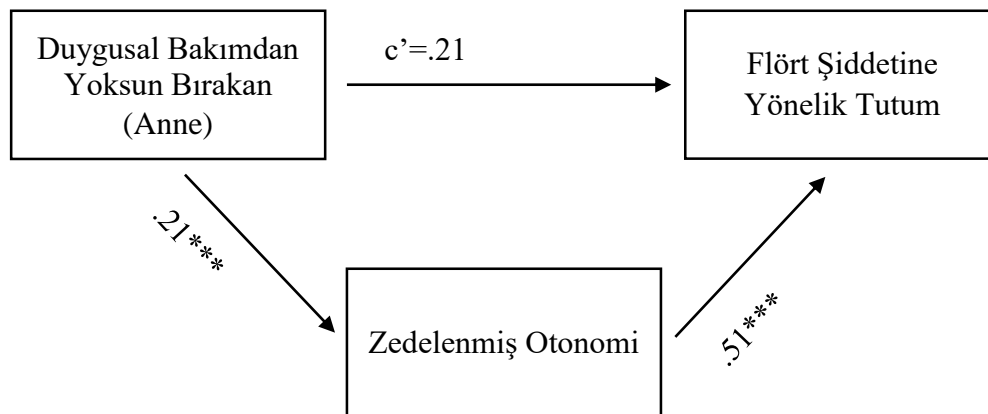
YEBÖ: Young Ebeveynlik Ölçeği, YİŞTÖ: Yakın İlişki Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

3.3.1 Anneye Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolünün İncelenmesi Bakımından Paralel Çoklu Değişken Analizi Sonuçları

Anneye yönelik algılanan ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisinin incelenmesi sonucunda duygusal bakımdan yoksun bırakan ve aşırı izin verici /sınırsız ebeveynlik değişkenleri anlamlı sonuçlar vermiştir. Bu nedenle anneye yönelik ebeveynlik algıları arasında yalnızca duygusal bakımdan yoksun bırakan ve aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik boyutları Paralel Çoklu Değişken Analizine yordayıcı değişken olarak dahil edilmiştir. Bulgulara göre, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anneye yönelik algının flört şiddetini yordamasında yalnızca zedelenmiş otonomi, alanının aracı olduğu saptanmıştır. Aşırı izin verici/sınırsız anneye yönelik algının flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanlarının aracı rolü tespit edilmiştir.

3.3.1.1. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Anneliğe Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolüne ilişkin Analiz Sonuçları

Katılımcıların annelerine yönelik duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısının zedelenmiş otonomi şema alanını yordadığı tespit edilmiştir (a yolu; $\beta = .21$, $SH = .04$, $t = 4.71$, $p < .001$, $CI [.12, .29]$). Zedelenmiş otonomi şema alanının ise flört şiddetine yönelik tutuma etkisi olduğu saptanmıştır (b yolu; $\beta = .51$, $SH = .12$, $t = 4.24$, $p < .001$, $CI [.27, .75]$). Duygusal bakımdan yoksun bırakan anneye yönelik algının flört şiddetine yönelik tutum konusunda toplam etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur (c yolu; $\beta = .32$, $SH = .11$, $t = 2.92$, $p < .01$, $CI [.10, .54]$). Anneye yönelik duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısı ile flört şiddetine yönelik tutumun ilişkisi denkleme zedelenmiş otonomi şema alanı ile birlikte alındığında ise anlamlılık düzeyinin azaldığı gözlenmiştir (c' yolu; $\beta = .21$, $SH = .11$, $t = 1.93$, $p = .05$, $CI [-.00, .44]$). Bu nedenle duygusal bakımdan yoksun bırakan anne algısına yönelik flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide zedelenmiş otonominin aracı olduğu söylenebilir. Model istatistiksel olarak anlamlı kabul edilebilirken ($F(2,407) = 13.46$, $p < .001$, $R^2 = .06$), bu etki varyansın % 6'sini açıklamıştır. Modele dair bulgular Tablo 3.8'de detaylandırılmıştır.

Şekil 3.1. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Anneye Yönelik Algının Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkisinde Şema Alanlarının Aracılığına Dair Paralel Çoklu Değişken Analizi * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 3.8. YEBÖ-A Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan Ebeveynlik ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracılığına Dair Bulgular

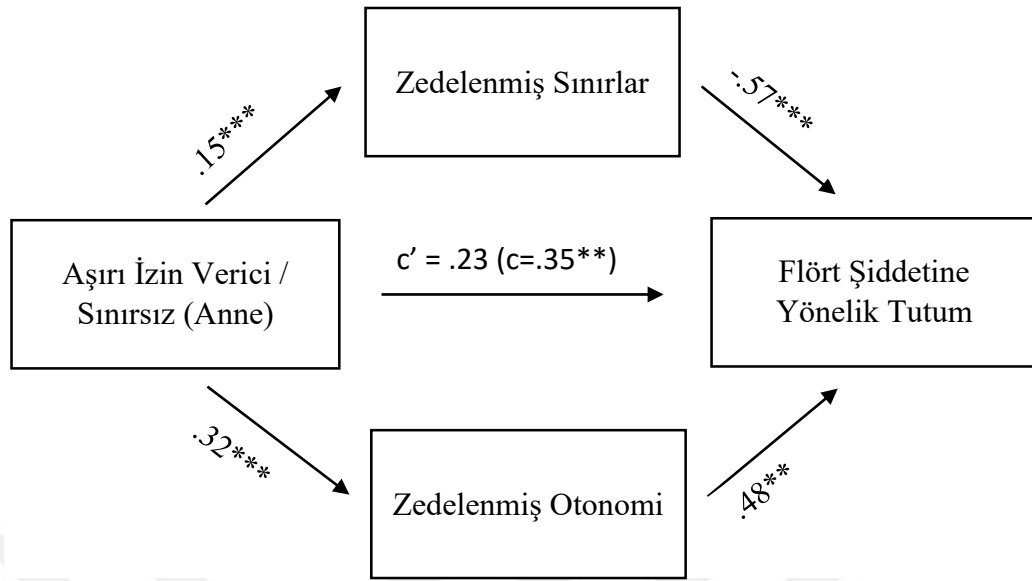
Sonuç						
	A1			Y		
D	β	SH	p	β	SH	p
X	.21	.04	.00	.21	.11	.05
A1	-	-	-	.51	.12	.00
S	.20	.01	.00	1.66	.04	.00
R2=.05 F(1,408)=22.25, p=.00			R2=.06 F(2,407)=.13.46, p=.00			

D=Değişken, S=Sabit, Y=YİŞTÖ, X=YEBÖ-A Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakan, A1=Zedelenmiş Otonomi

3.3.1.2. Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anneye Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolüne İlişkin Analiz Sonuçları

Aşırı izin verici/sınırsız anneye yönelik algının zedelenmiş otonomi (*a* yolu; $\beta = .32$, SH = .04, $t = 6.77$, $p < .001$, CI [.23, .42]), zedelenmiş sınırlar(*a* yolu; $\beta = .15$, SH = .04, $t = 3.46$, $p < .001$, CI [.06, .25]) ve diğerleri yönelimlilik (*a* yolu; $\beta = .82$, SH = .27, $t = 3.00$, $p < .01$, CI [.28, .1.36]) alanlarını yordadığı bulunmuştur. Zedelenmiş otonomi (*b* yolu; $\beta = .48$, SH = .15, $t = 3.18$, $p = .001$, CI [.18, .78]), zedelenmiş sınırlar(*b* yolu; $\beta = -.57$, SH = .15, $t = -3.78$, $p < .001$, CI [-.87, -.27]) ve diğerleri yönelimlilik (*b* yolu; $\beta = .06$, SH = .03, $t = 2.00$, $p < .05$, CI [.00, .11]) şema alanlarının flört şiddetine yönelik tutumu etkilediği saptanmıştır. Fakat diğerleri yönelimlilik şema alanının Bootstrap güven aralığı bakımından uygun bulunmaması nedeniyle aracı değişken olarak kabul edilememiştir (CI [-.00, .12]). Buna bağlı olarak aşırı izin verici/sınırsız anneye yönelik algının flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisinde zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar şema alanlarının rolü incelenmesi sonucunda; modelin anlamlı düzeyde olduğu ortaya konmuştur ($F(3,406) = 12.03$, $p < .001$, $R^2 = .08$). Aşırı izin verici/sınırsız anneye yönelik algının flört şiddetine yönelik tutumun toplam etkisi anlamlı bulunurken (*c* yolu; $\beta = .35$, SH = .12 $t = 2.84$, $p < .01$, CI [.10, .59]), aracı değişkenler eş zamanlı olarak dahil edildiğinde ilişki anlamlılık düzeyini kaybetmiştir (*c'* yolu; $\beta = .21$, SH = .12, $t = 1.67$, $p > .05$, CI [-.03, .46]). Bu durum, zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar şema alanlarının aracı rolünü destekler niteliktedir. Bu model varyansın %8'ini açıklamaktadır. İlişkili analiz sonuçları Tablo 3.9'de sunulmuştur.

Şekil 3.2. Aşırı İzin Veren/Sınırsız Anneye Yönelik Algının Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkinde Şema Alanlarının Aracılığına Dair Paralel Çoklu Değişken Analizi* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 3.9. YEBÖ-A Aşırı İzin Veren/Sınırsız ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracılığına Dair Bulgular

Sonuç									
	A1			A2			Y		
D	β	SH	p	β	SH	p	β	SH	p
X	.32	.04	.00	.15	.04	.00	.21	.12	.09
A1	-	-	-	-	-	-	.64	.13	.00
A2	-	-	-	-	-	-	-.43	.13	.00
S	.20	.01	.00	.47	.01	.00	1.86	.06	.00
	R2=.10			R2=.02			R2=.08 F(3,406)=.12.03,		
	F(1,408)=45.90, p=.00			F(1,408)=11.97, p=.00			p=.00		

D=Değişken, S=Sabit, Y=YİŞTÖ, X=YEBÖ-A Aşırı İzin Verici/Sınırsız, A1=Zedelenmiş Otonomi, A2=Zedelenmiş Sınırlar

3.3.2. Babaya Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolünün İncelenmesi Bakımından Paralel Çoklu Değişken Analizi Sonuçları

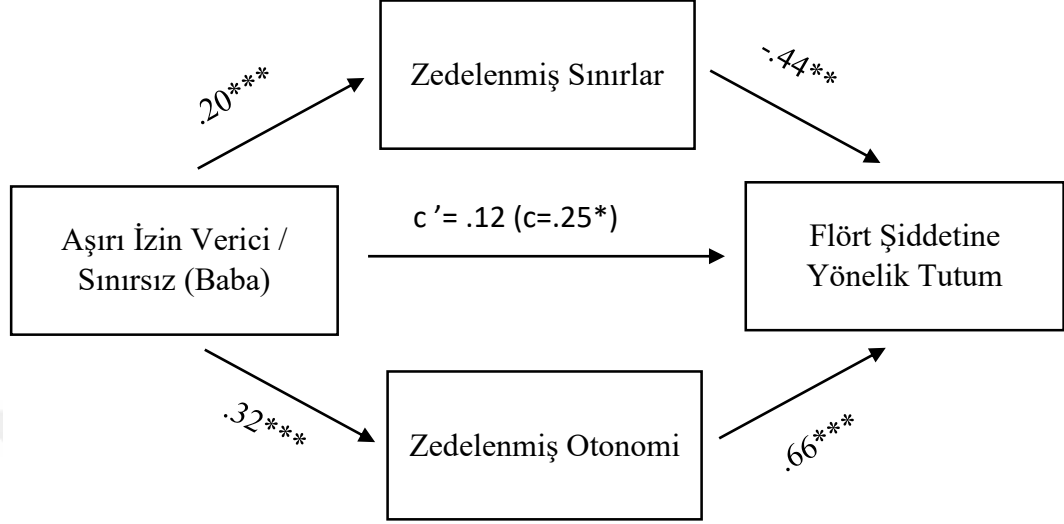
Katılımcıların babalarına yönelik algıladıkları ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutumlarını yordamasında şema alanlarının aracı rolünü incelemek amacıyla

Paralel Çoklu Değişken Analizi uygulanmıştır. Analiz yapılmadan önce babaya yönelik algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şema alanları ve flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamalarının ilişkileri incelenmiştir (Tablo 3.6). Değerlendirme sonucunda yalnızca babanın aşırı izin verici/sınırsız ebeveynliğine yönelik algının flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bu nedenle, sadece aşırı izin verici/sınırsız babalığa yönelik algının flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında şema alanlarının aracılığı konusunda Paralel Çoklu Değişken Analizi gerçekleştirilmiştir. Şema alanlarının aracılığına yönelik sonuçlara göre, yalnızca zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanlarının aracı rolü tespit edilmiştir. Buna karşın, kopukluk, diğerleri yönelimlilik ve yüksek standartlar alanlarında aracılık bulunmamıştır.

3.3.2.1. Aşırı İzin Verici/Sınırsız Babalığa Yönelik Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordamasında Şema Alanlarının Aracı Rolüne İlişkin Analiz Sonuçları

Analiz sonuçları; babaya yönelik aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik algısının, zedelenmiş otonomi (*a* yolu; $\beta = .32$, SH = .04, $t = 7.77$, $p < .001$, CI [.24, .40]) ve zedelenmiş sınırlar (*a* yolu; $\beta = .20$, SH = .04, $t = 5.08$, $p < .001$, CI [.12, .28]) şema alanlarını anlamlı derecede yordadığını göstermektedir. Ek olarak, Zedelenmiş otonomi (*b* yolu; $\beta = .66$, SH = .13, $t = 5.03$, $p < .001$, CI [.40, .92]) ve zedelenmiş sınırlar (*b* yolu; $\beta = -.44$, SH = .13, $t = -3.22$, $p < .01$, CI [-.71, -.17]) şema alanlarının flört şiddetine yönelik tutumu yordadığı tespit edilmiştir. Babaya yönelik aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik algısının flört şiddetine yönelik tutum üzerinde toplam etkisi anlamlı düzeydedir (*c* yolu; $\beta = .25$, SH = .11, $t = 2.28$, $p < .05$, CI [.03, .46]). Zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar şema alanları, aşırı izin verici/sınırsız babalığa yönelik algı ile birlikte incelendiğinde doğrudan ilişki anlamlılık düzeyini yitirmiştir (*c'* yolu; $\beta = .12$, SH = .11, $t = 1.09$, $p > .05$, CI [-.10, .35]). Bu bulgulara dayanarak; aşırı izin verici/sınırsız babalığa yönelik algının flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisinde şema alanlarının aracı rolü olduğu bulunmuştur. Bütün model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F(3,406) = 11.45$, $p < .001$, $R^2 = .07$). Aşırı izin verici/sınırsız babalığa yönelik algının flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında zedelenmiş otonomi ve

zedelenmiş sınırların aracı rolünü gözeten model ile toplam varyansın % 7'sinin açıklandığı saptanmıştır.

Şekil 3.3. Aşırı İzin Veren/Sınırsız Babaya Yönelik Algının Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile İlişkisinde Şema Alanlarının Aracılığına Dair Paralel Çoklu Değişken Analizi* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 3.10. YEBÖ-B Aşırı İzin Veren/Sınırsız ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Şema Alanlarının Aracılığına Dair Bulgular

Sonuç									
	A1			A2			Y		
D	β	SH	p	β	SH	p	β	SH	p
X	.32	.04	.00	.20	.04	.00	.12	.11	.27
A1	-	-	-	-	-	-	.66	.13	.00
A2	-	-	-	-	-	-	-.44	.13	.00
S	.19	.01	.00	.45	.01	.00	1.88	.06	.00
	R2=.12			R2=.07			R2=.07 F(3,406)=.11.45,		
	F(1,408)=60.37, p=.00			F(1,408)=25.84, p=.00			p=.00		

D=Değişken, S=Sabit, Y=YİŞTÖ, X=YEBÖ-B Aşırı İzin Verici/Sınırsız, A1=Zedelenmiş Otonomi, A2=Zedelenmiş Sınırlar

Sonuç olarak, flört şiddetine yönelik tutum katılımcıların cinsiyetine, ekonomik durumuna, anne ve baba eğitim seviyesine göre değişim gösterdiği bulunmuştur.

Flört şiddetine yönelik tutumun ebeveynlik algısı ile ilişki incelendiğinde yalnızca anne ve baba tarafından aşırı izin verici sınırsız ebeveynlik algısı ve anne tarafından

duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısı ilişkilidir. Flört şiddetine yönelik tutumun şema alanları ile ilişkisinin incelenmesi sonucunda; kopukluk, zedelenmiş otonomi, diğerleri yönelimlilik ve yüksek standartlar ve bastırılmışlık alanlarının flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Anne ve babaya yönelik algılanan ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında şema alanlarının aracı rolünün incelenmesi sonucunda; anneye ve babaya yönelik aşırı izin verici/sınırsız ve anneye yönelik duygusal bakımdan yoksun bırakıcı algısının flört şiddetine yönelik tutumları yordadığı tespit edilmiştir. Bu ilişkide çoğunlukla zedelenmiş otonomi şema alanının aracı rolü saptanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkili olabilecek çeşitli değişkenlere dair mevcut çalışmanın bulguları tartışılmıştır. Flört şiddetine yönelik tutumun şema terapi modelinde incelenmesi çalışmanın temel amaçlarından biridir. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumunun, ebeveynlerine yönelik algıları ve buna bağlı olarak gelişen şema alanlarının rolüne odaklanılmıştır. Dolayısıyla, flört şiddetinin sosyo-demografik etkenlerle, ebeveynlik stilleri ve şema alanları ile ilişkisini ve son olarak ebeveynlik stilleri ile flört şiddetinin ilişkisinde şema alanların aracı rolünü test etmek üzere araştırma sorularına dair bulgular sunulmuştur.

Çalışmanın bu bölümünde; test edilen her bir araştırma sorusunun desteklenip desteklenmediği ilgili alan yazın çerçevesinde incelenmiştir. Buna bağlı olarak, genel değerlendirme yapılmış ve çalışmanın sonuçları özetlenmiştir. Ardından araştırmanın sınırlılıkları ve buna bağlı olarak gelecek araştırmalar için öneriler tartışılmıştır.

4.1 Flört Şiddetine Yönelik Tutum ile Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Mevcut çalışmada flört şiddetine yönelik tutum; cinsiyet, yaş, anne/baba yaşama durumu, kardeş sayısı, aile durumu, psikolojik rahatsızlık, yaşanan yer, ailenin ekonomik durumu, anne/baba eğitim durumu, katılımcıların ilişki durumu, ilişki süresi, şu ana kadar dahil olduğu ilişki sayısı ve ebeveynlerinin ilişkilerini haberdarlığı gibi değişkenler ile incelenmiştir. Bu bağlamda flört şiddetine yönelik tutumun; cinsiyet, kardeş sayısı, ekonomik durum ve anne baba eğitim durumu açısından farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Flört şiddetine yönelik tutumun erkek katılımcılarda, kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgular arasında yer almıştır. Bu durum da erkeklerin flört şiddeti ile ilişkili yaşantılar konusunda farkındalıklarının düşük olabileceğini düşündürmektedir.

Karatay ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları çalışmada; kadınların flört şiddetine yönelik yaşantılara karşı farkındalığının erkeklere göre daha yüksek olduğunu ve erkeklerin sosyal yaşamı kısıtlama, kıskanma gibi davranışları daha az flört şiddeti olarak değerlendirdiği bulunmuştur. Bu durum da mevcut çalışmayı destekler niteliktedir. Cinsiyete bağlı flört şiddetine yönelik yaşantıların değişim gösterdiği bulgusu ilişkili alan yazın ile uyumludur (Demirtaş ve ark., 2017; Karatay ve ark, 2017; Kepir-Savoly ve ark, 2014). Buna karşın Capaldi ve arkadaşları (2012) gözden geçirme çalışmasında; kadın ve erkeklerin romantik ilişkilerde eşit oranda şiddet uyguladıklarına yönelik bulguları ele alırken bu noktada fiziksel şiddet uygulamanın kimi çalışmalarda kadınlarda yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ek olarak, deneyimlenen şiddetin yoğunluğu ve verdiği acının incelendiği çalışmalarda, kadınların daha çok medikal destek alma ihtiyacını vurgulanmıştır (akt. Capaldi ve ark., 2012). Kaukinen (2014) üniversite öğrencilerinin flört şiddeti deneyimi konusunda yaptığı inceleme sonucunda hem kadınların hem de erkeklerin flört şiddeti uygulama ve maruz kalma bakımından eşit oranda katkısı olduğunu altını çizmiştir. Bahsedilen araştırmalar, mevcut çalışmadaki bulguları desteklediği gibi flört şiddetine yönelik yaşantılarda cinsiyet farklılıklarının tartışmaya açık olduğuna da işaret etmektedir. Cinsiyet farklılıklarına yönelik bu değişimin kaynağını öğrenmek üzere farklı mekanizmaların incelemesinin faydalı olacağı tahmin edilmektedir. Buna bağlı spekülasyon bir yorum olarak, flört şiddetinin cinsiyet ile ilişkisi konusunda alan yazında farklılıkların olması, kültürel farklılıklar ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olabileceği söylenebilir. Dolayısıyla cinsiyet farklılığını incelemek üzere; kültürler arası değişimin ve toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesinin, cinsiyete bağlı değişen flört şiddetine yönelik farkındalığı anlamlandırmak bakımından fayda sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Mevcut çalışmada flört şiddetine yönelik tutumun kardeş sayısına bağlı olarak değişim gösterdiği bulunmuştur. 3'den fazla kardeşe sahip katılımcıların, 2 kardeşe sahip katılımcılara göre flört şiddetine yönelik tutumunun yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşın, 3'den fazla kardeşe sahip katılımcıların sayısının 2 ve 3 kardeşe oranla düşük olması gerçekleştirilen analizin gücünü düşürebileceğini düşündürmektedir. Flört şiddetine yönelik tutumun ekonomik durumdaki değişime göre farklılık gösterdiği mevcut çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır. Buna

göre; kendini orta alt ekonomik seviyede nitelendiren katılımcıların flört şiddetine yönelik puanları orta üst seviyede olarak nitelendirenlere göre daha yüksektir. Son olarak mevcut çalışmada, anne ve babanın eğitim durumundaki değişimin flört şiddetine yönelik tutumlarda farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkı yaratan durum, üniversite ve ilköğretim mezunu ailesi olan katılımcılar arasında ortaya çıkmıştır. Anne ve babası ilköğretim mezunu olan katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumu, üniversite mezunu olanlara göre daha yüksektir. Flört şiddetine ilişkin sosyo-demografik faktörlerin incelenmesi sonucunda, cinsiyete, kardeş sayısına, ekonomik duruma ve ailenin eğitim durumuna bağlı olarak flört şiddeti kabul düzeyi değişim göstermektedir.

Demografik değişkenler için çalışmanın bulguları, gruplar arası dağılımın eşit olmamasına bağlı olarak hata payı gözetilerek değerlendirilmiştir. Bu nedenle demografik değişkenlere dair bulguların, mevcut çalışmanın örneklem temsiline bağlı olarak incelenebileceği tahmin edilmektedir.

4.2. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri, Şema Alanları ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkiler Bakımından Değerlendirme

Algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şema alanları ve flört şiddetine yönelik tutum mevcut araştırma kapsamında incelenmiştir. Bu amaçla mevcut çalışmada flört şiddetine yönelik tutumla ilişkili bulunan ebeveynlik stilleri ve şema alanları alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre; flört şiddetine yönelik tutum, anneye ve babaya yönelik aşırı izin veren ebeveynlik algısı ve yalnızca anneye yönelik duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısı ile ilişkili bulunmuştur. Bahsedilen ebeveynlik stilleri ile flört şiddeti arasındaki ilişki pozitif yönlü olup, ilişkinin gücü düşük düzeyde olarak kabul edilebilir. Buna karşın, diğer işlevsel olmayan ebeveynlik stilleri ile flört şiddeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır. Bireylerin ebeveynleri ile erken dönem yaşantıları kapsamında romantik ilişkilerde deneyimledikleri şiddeti kabul düzeyi incelendiğinde; çoğunlukla erken dönem yaşantılarda ebeveynler tarafından duygusal olarak sömürülme ve istismar edilmenin, romantik ilişkilerde

şiddet uygulama veya maruz kalma açısından önemli bir etken olduğu görülmüştür (Atkins, 2017; Atmaca ve Gençöz, 2016; Cascardi ve Jouriles, 2016; Crawford ve Wright, 2007; Ertürk ve ark., 2018; Estevez ve ark., 2015; Gay ve ark., 2013; Messman-Moore ve Coates, 2007; Riggs ve ark., 2011; Roemmele ve Messman Moore, 2011; Tezel ve ark., 2015). Buna karşın mevcut çalışmada, sömüren ve istismar eden ebeveynlik algısı ile flört şiddeti arasında beklenen ilişki saptanamamıştır. Bu durum da, ebeveynleri tarafından istismar edilen çocukların, gelecek yaşantılarında istismar içeren ilişkiler içinde bulunabileceğine dair yorumu desteklememiştir. Sömüren ve istismar eden ebeveynliğe dair beklentinin karşılanmaması, araştırmanın örneklem seçimiyle veya katılımcıların erken dönemlerdeki deneyimlerini paylaşma konusunda direnç gösterebileceği ile açıklanabilir. Öte yandan, sömürü ve istismar içeren erken dönem deneyimi olan bireylerin romantik ilişkilerindeki şiddet deneyimi, baş etme biçimleri ile ilişkilendirilebilir. Ebeveynleri tarafından kullanıldığını hisseden bireylerin gelecek romantik ilişkilerinde bu duruma teslim olma yoluyla baş etmek yerine, aşırı telafi veya kaçınma yöntemiyle baş edebileceğine işaret ediyor olabilir. Dolayısıyla, ebeveynleri tarafından duygusal olarak sömürüldüğü ve istismar edildiğine dair bir algı, var olan romantik ilişki içindeki şiddetten kaçınarak kabul düzeyini düşürebileceğini düşündürmektedir.

Mevcut çalışmada, anneye yönelik soğuk, duygulara karşılık vermeyen ve yoksun bırakan ebeveynlik algısı flört şiddeti ile ilişkili bulunmuştur. Hassiija ve meslektaşları (2018) romantik ilişkide şiddet ile algılanan ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışmada, annelerini mesafe koyan, ilgisiz ve kopuk olarak nitelendiren katılımcıların romantik ilişkilerde şiddet deneyiminin yüksek olduğunu bulmuştur. Ek olarak Tyler ve arkadaşları (2011), ebeveyn çocuk ilişkisinde içtenliğin ve sıcaklığın az olmasının, gelecekte flört şiddeti hem uygulama hem de maruz kalmayı arttırdığını ifade etmişlerdir. Bu durum mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Ebeveynleri tarafından duygusal desteği ve ilgiyi hissetmeyen bireylerin kabul görme ve sevgi alma konusundaki duygusal ihtiyaçlarının karşılanmayabileceği tahmin edilmektedir. Bu nedenle sevgi ve ilgi görme bakımından duygusal ihtiyacı karşılanmayan bireylerin romantik ilişkilerinde, kontrol altına alma

ve güç gösterme ile ilişkilendirilen davranışları bu ihtiyaçla değerlendirebileceği düşünülmektedir.

Hem anne hem de baba için aşırı izin veren ve sınır çizmeyen ebeveynlik algısının flört şiddetine yönelik tutum ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisinin olduğu bulunmuştur. Sınır çizmeyen ebeveynlik ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buna rağmen, sınır çizmeyen ebeveynlik ile ilişkili olduğu tahmin edilen özdenetim sağlama ve duyguları kontrol etme alanındaki sıkıntılar ve flört şiddet arasındaki ilişkilerin bulunduğu çalışmalar alanyazında yer almaktadır (Cucci ve O'Leary, 2018; Eckhardt ve Jamison, 2002). Ebeveynlerinden sınırsız ve yetkeci bir tavır gören çocukların, ileri dönem deneyimlerinde sınır koyulma ihtiyacına bağlı olarak romantik ilişkilerinde sınırları korumayı öğrenemediği söylenebilir. Dolayısıyla bu durum, flört şiddetini kabul düzeyini arttırabilir. Buna bağlı olarak sınırsız ebeveynlik algısı olan bireylerin; genç yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerinde, flört şiddeti uygulama veya maruz kalma bakımından açık hale gelebileceği söylenebilir.

Erken dönem uyumsuz şema alanlarının flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisinin incelenmesi sonucunda; kopukluk, zedelenmiş otonomi, diğerleri yönelimlilik ve yüksek standartlar alanları pozitif yönde bir ilişkili bulunurken, zedelenmiş sınırlar alanında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. Korelasyon katsayıları incelendiğinde bu ilişkilerin gücü düşük seviyede olarak değerlendirilmiştir. Buna karşın mevcut çalışmada saptanan ilişkilerin istatistiksel olarak oldukça anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti uygulamaya yönelik deneyimleri ve erken dönem uyumsuz şema alanlarının ilişkisini inceleyen çalışmaların bulgularına göre; zedelenmiş özerklik alanındaki şemalar flört şiddeti uygulama ile ilişkili bulunmuştur(Mckee ve ark.,2012; Shorey ve ark., 2017; Tremblay ve Dozois, 2009). Ek olarak, Baker ve arkadaşları (2018) flört şiddeti ile ilişkili olabilecek etkenleri inceledikleri bir araştırmada; romantik ilişkilerde öz kontrol azaldıkça, flört şiddetinin arttığını tespit etmişlerdir. Şema terapi modelinde, öz düzenleme becerilerine yönelik

ihtiyaçlar zedelenmiş sınırlar şema alanları ile ilişkilendirilmektedir (Young, 2003). Dolayısıyla flört şiddetine yönelik tutumun zedelenmiş sınırlar ile ilişkili bulunmaması, mevcut çalışmadaki dikkat çekici bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Buna bağlı değerlendirmelere bir sonraki bölümde yer verilecektir.

Mevcut çalışmada flört şiddetine yönelik tutum; kopukluk ve reddedilme, zedelenmiş özerklik ve performans, başkalarına yönelimlilik ve yüksek standartlar ve bastırılmışlık alanları ile ilişkili bulunmuştur. Romantik ilişkilerde deneyimlenen şiddet ve erken dönem uyumsuz şema alanları arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir (Atmaca ve Gençöz, 2016; Calvete ve Corral, 2014; Calvete ve ark., 2018; Crawford ve Wright, 2007; Ertürk ve ark., 2018; Gay ve ark., 2013; Hassiija ve ark., 2018; Messman-Moore ve Coates, 2007; Tezel ve ark., 2015; Tremblay ve Dozois, 2009). Bu nedenle, erken dönem uyumsuz şemaların varlığı ve düzeyi arttıkça, flört şiddetine yönelik tutumun artıyor olacağından bahsedebiliriz.

4.3. Algılanan Ebeveynlik Biçimleri ile Flört Şiddetine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Değerlendirme

Bireylerin erken dönem deneyimlerinde işlevsiz örüntülere sebep olabilecek ebeveynlik biçimleri deneyimlemenin, ileride ilişkileri etkileyen bir baz oluşturduğu şema terapi modelinin temel varsayımlarından biridir (Young,2003). Dolayısıyla romantik ilişkilerin ilk dönemlerini ifade eden flört döneminde, geçmişte deneyimlenen ebeveyn çocuk ilişkisinde karşılanmayan duygusal ihtiyaçlar doğrultusunda sağlıklı olmayan örüntüler sürdürülebilir. Buradan yola çıkarak, şema terapi modeli çerçevesinden flört şiddetini kabul düzeyine dair hangi mekanizmaların rolünün olabileceği incelenmiştir. Bu nedenle, çalışmanın bu bölümünde; algılanan ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında şema alanlarının aracılığı incelenmiştir. Bu bağlamda, anne ve babaya dair aşırı izin vericilik ve yalnızca anneye dair duygusal bakımdan yoksun bırakan algısının flört şiddetini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Aşırı izin verici ebeveynlik için zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanlarının aracı rolü olduğu gözlenmiştir.

Anneye yönelik duygusal bakımdan yoksun bırakan algısının ise yalnızca zedelenmiş otonomi yoluyla flört şiddetini yordadığı bulunmuştur.

Araştırmada, duygusal bakımdan yoksun bırakan anneye yönelik algının flört şiddetine yönelik tutumu zedelenmiş otonomi alanı aracılığıyla yordadığı saptanmıştır. Duygusal bakımdan uzak ve kopuk olarak değerlendirilen anne algısının zedelenmiş otonomi şema alanında yer alan şemalara (bağımlılık, iç içe geçme, başarısızlık, dayanıksızlık) neden olmasının flört şiddetini kabul düzeyini arttırdığını göstermektedir. Bu durumun flört şiddeti deneyimini arttırabileceği tahmin edilmektedir. Duygusal bakımdan yoksun bırakan anne algısının flört şiddetini yordadığına yönelik sonuçlar, alan yazın ile uyumludur (Hassija ve ark., 2018; Tussey ve ark., 2018; Tyler ve ark., 2011). Duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısının olduğu bireylerde, şefkat ve ilgi eksikliğine bağlı olarak zedelenmiş kimlik alanındaki erken dönem uyumsuz şemalar gelişebilmektedir (Young, 2003). Bu nedenle, soğuk ve duygusal bakımdan uzak ebeveynlik algısının flört şiddetini kabul düzeyi ile ilişkisinde zedelenmiş özerkliğin aracılığı açıklanmaktadır. Ek olarak romantik ilişkilerde agresif davranışı kabul etme düzeyi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya göre; yumuşak başlılık ve duygusal istikrara dair karakter özellikleri arttıkça, şiddeti kabul düzeyinin arttığı bulunmuştur (Gauche ve Mullet, 2008). Bu durum olumlu kimlik algısının gelişmemesine bağlı olarak gelişen; bağımlılık, iç içe geçme, başarısızlık, dayanıksızlık şemaları ile ilişkili olabileceğini düşündürmüştür. Dolayısıyla, zedelenmiş otonomi alanında gelişen şemalara bağlı olarak bireylerin flört şiddetine yönelik kabul düzeyinin artıyor olabileceği tahmin edilmektedir.

Anne ve baba için aşırı izin verici ebeveynlik algısının flört şiddeti ile ilişkisinde ise zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanının aracılığı göze çarpmaktadır. Sınır çizmeyen ve aşırı izin veren ebeveyn çocuk ilişkisine bağlı olarak bireylerin, olumlu kimlik algısını ve kişilerarası ilişkilerde akılcı sınırları geliştirememesi söz konusudur. Bahsedilen duygusal ihtiyaçlara bağlı olarak katılımcıların romantik ilişkideki şiddeti kabul düzeyi değişmektedir. Fakat bahsedilen iki temel duygusal ihtiyaca bağlı flört şiddetine yönelik tutumun yönü farklılık göstermektedir. Sınırsız ebeveynliğe bağlı

olarak gelişen; olumsuz kimlik algısına yönelik erken dönem uyumsuz şemalar flört döneminde deneyimlenen şiddeti kabul düzeyini arttırırken, içsel sınırları geliştirememesi ve yetersiz özdenetime bağlı olarak gelişen şemalar flört şiddetini kabul düzeyini azaltmaktadır. Bahsedilen ilişkilerin gücü ise ılımlı seviyede olarak ele alınsa da, bulgular çoğunlukla alanyazın ile paralellik göstermektedir (Atkins, 2017; Ertürk ve ark., 2018; Kepir-Savoly, 2014; Tezel ve ark., 2015). Çalışmanın alan yazından farklılaşan kısmı, flört şiddetini kabul düzeyinin romantik ilişkide şiddet uygulama veya maruz kalma bakımından ayırtırmıyor olmasıdır. Alan yazın incelendiğinde flört şiddeti uygulamaya aracılık eden şemaların; haklılık, güvensizlik, yetersiz özdenetim olabileceği üzerinde durulmaktadır (Calvete ve Corral, 2014; Crawford ve Wright, 2007; Hassiija ve ark., 2018; Messman-Moore ve Coates, 2007; Tremblay ve Dozois, 2009). Flört şiddetine maruz kalma bakımından ise; güvensizlik, duygusal yoksunluk, boyun eğme, kendini feda ve dayanıksızlık gibi kopukluk ve zedelenmiş özerklik alanına işaret eden şemalar gözlenmektedir (Atmaca ve Gençöz, 2016; ; Hassiija ve ark., 2018; Gay ve ark, 2013; Soygüt ve Taşkale, 2016). Bulgular mevcut çalışma ile uyumlu görünüyorsa da, flört şiddetini uygulama ve flört şiddetine maruz kalma bakımından ayırma yapılamamaktadır. Bu noktada zedelenmiş sınırların flört şiddeti kabul düzeyini azaltırken, zedelenmiş otonomi alanının flört şiddetini kabul düzeyini arttırıyor olması şiddetin yönüne ilişkin ipucu verebileceğini düşündürmektedir. Zedelenmiş sınırlar alanında erken dönem uyumsuz şemaların varlığı veya düzeyinin artmasının flört şiddetine yönelik kabulü azaltıyor olması baş etme mekanizmaları ile ilişkilendirilebilir. İçsel sınırların oluşturulamamasına bağlı olarak gelişen hak görme ve yetersiz özdenetim şemaları güç ve kontrol kurma ve huzursuz kaçınmayı içermektedir (Young, 2003). Bu ihtiyaçlar doğrultusunda romantik ilişkilerde şiddet deneyimine vurgu yapılması, bireylerin bu ihtiyaçlarına karşı bir aşırı telafi olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın alan yazın ile farklılaştığı bir diğer nokta ise erken dönem yaşantılar ve romantik ilişkilerde meydana gelen şiddet arasındaki ilişki incelenirken alan yazının aksine, kopukluk ve reddedilme alanının aracı rolünün tespit edilememesidir. Romantik ilişkilerde şiddetin incelenmesi kapsamında, çoğunlukla aile içinde şiddete şahit olma veya şiddete maruz kalma, çocukluk dönemindeki psikolojik ve fiziksel

istismar gibi etkenlerin varlığına bağlı olarak ortaya çıkan erken dönem uyumsuz şemalar üzerine çalışılmıştır (Atkins, 2017; Calvete ve ark, 2018; Cascardi ve Jouriles, 2016; Estevez ve ark., 2015; Gay ve ark, 2013; Messman-Moore ve Coates, 2007; Lee ve ark., 2016). Bu yolla, aile kökeninin dengesiz, istismar eden, soğuk, reddedici veya dış dünyadan izole eden özellikleri ile ilişkilendirilen kopukluk ve reddedilme şema alanının aracılığından bahsedilebilir (Young, 2003). Mevcut çalışma; soğuk ve reddedici ebeveynlik algısının yanı sıra, sınır çizmeyen ebeveynlik algısının da olumsuz kimlik algısı aracılığıyla flört şiddetini kabul düzeyinin arttığını ortaya koymuştur. Bu noktada alan yazın ile farklılığın, örneklemin temsili ile ilişkili olabileceği tahmin edilmektedir. Öte yandan mevcut çalışmanın bulguları; flört şiddetine yönelik müdahalelerin, romantik ilişkilerde şiddete yönelik müdahalelerden farklılaşabileceğine de işaret ediyor olabilir. İstismar eden ve sömüren bir ortamın, romantik ilişkilerde şiddet deneyimi arasındaki ilişkide kopukluk alanın aracı bir etkisi görülürken, mevcut çalışmada olumsuz kimlik algısına bağlı olarak rol oynadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, şema terapi modelinde flört şiddeti incelenirken, sınır çizmeyen ve aşırı izin veren bir ebeveyn çocuk ilişkisine bağlı olarak gelişen olumsuz kimlik algısının ayırıcı bir etken olabileceği tahmin edilmektedir.

4.4. Genel Değerlendirme

Araştırma sonucunda; flört şiddetine yönelik tutumların yükselmesinin, aşırı izin veren ve duygusal bakımdan yoksun bırakan ebeveynlik algısının güçlenmesi ile ilişkili bulunmuştur. Bu ilişkide zedelenmiş otonomi alanındaki şemaların güçlenmesi aracı görevindedir. Ek olarak, zedelenmiş sınırlar alanındaki şemaların güçlenmesi ise flört şiddetine yönelik tutumun zayıflamasına neden olduğunu, yani şiddeti kabul düzeyini düşürdüğünü göstermektedir. Bu durum alan yazın ile uyumlu görünse de, flört şiddetini kabul düzeyi incelenirken maruziyet veya uygulama bakımından ayrışma olmaması sebebiyle zedelenmiş sınırlar ve zedelenmiş otonomi alanındaki değişimin altındaki mekanizmalar incelenememiştir. Zedelenmiş sınırların güçlenmesi flört şiddetini kabul düzeyini düşürüyor görünse de, bu durum şiddetin yönüne bağlı olarak incelenememiştir. Şiddetin yönünün incelenememesi, mağdur olma ve uygulama bakımından ilişkili olabilecek mekanizmaların ve baş etme yöntemlerinin incelenmesine yönelik ihtiyacı düşündürmektedir. Bu alandaki araştırmalar,

zedelenmiş sınırlar alanındaki şemaların güçlenmesinin flört şiddeti uygulamaya yönelik bir ilişkisinden söz etmektedir (Corral ve Colvate, 2014; Crawford ve Wright, 2007; Hassija ve ark., 2018; Tremblay ve Dozois, 2009). Mevcut çalışmada bulunan zedelenmiş sınırlar alanın flört şiddetiyle ilişkisindeki negatif yön, aşırı telafi mekanizması göz önünde bulundurularak değerlendirilebileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle şema terapi modelinde flört şiddeti çalışırken, şiddetin yönü baz alınarak baş etme biçimlerinin dahil edilmesi şema terapi çerçevesinden flört şiddetini inceleme konusunda fayda sağlayabilir. Bu yolla, seans odasında şiddet döngüsünün incelenmesi ve üniversite öğrencilerine yönelik eğitimlerin kurgulanmasının romantik ilişkilerde şiddet deneyimini önlemeye yönelik çalışmalara alan açacağı tahmin edilmektedir.

Öte yandan flört şiddetine yönelik araştırmalarda; istismar eden aile ortamının varlığına bağlı olarak gelişen kopukluk ve reddedilme alanındaki şemaların aracı rolünün, mevcut çalışmanın bulgularından farklılaşıyor olması, alan yazına ek olarak aşırı izin veren ve sınır çizmeyen aile ortamını içermektedir. Bu ilişki arasında olumlu kimlik algısını geliştirememenin aracı rolünün olması, flört şiddetine yönelik müdahalelerde, akılcı sınırlar çizmek ve olumlu kimlik algısı üzerindeki çalışmalarını hedef alabileceğini düşündürmektedir. Dolayısıyla üniversite ortamında gelişen flört şiddetinin, erken dönem istismar içeren yaşantılara bağlı romantik ilişki içindeki şiddet deneyimi ile farklı ele alınabileceğine işaret etmektedir. Mevcut çalışmanın bulgularına göre; bireylerin ayrılabilme, bağımsız hareket etme veya başarılı olma bakımından beklentilerine karşı gelişen olumsuz kimlik algısı, flört şiddetine açık hale getiren bir mekanizma olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle üniversite kampüslerinde, flört şiddetine dair yapılacak çalışmaların olumsuz kimlik algısı ve ayrışmayı hedef alarak geliştirilmesi, sağlıklı romantik ilişkiler geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu durumun da, bireylerin gelecek yaşantılarına dair işlevsiz örüntüler sürdürmesini engelleyebilecek bir ortam oluşturabileceği tahmin edilmektedir.

4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın; örnekleme, ölçeklere ve ele alınan konuya bağlı değişmek üzere çeşitli sınırlılıkları bulunmuştur. Buna bağlı olarak gelecek araştırmalar için öneriler incelenmiştir.

Örnekleme bağlı olarak ele alınan sınırlılıklar katılımcıların türkiye örneklemini temsil etmesi konusundaki kısıtlılıkları içermektedir. Bu çalışmada, flört şiddeti genç yetişkinlik döneminde ortaya çıkan formuyla ele alınması sebebiyle üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları incelenmiştir. Bu noktada, katılımcılar çoğunlukla İstanbul ve Denizli ilinde okuyan üniversite öğrencileridir. Türkiye’de üniversite öğrencilerinin flört şiddeti deneyiminin incelenmesi açısından araştırmaya dahil edilmiş örneklemin sınırlı kalmış olabileceği tahmin edilmektedir.

Araştırmanın sınırlılıklarından biri ise çalışmaya dahil edilen ölçeklerin öz bildirim dayalı olmasıdır. Kullanılan ölçeklerin katılımcıların tutum ve algısını ölçüyor olması, flört şiddeti deneyimi ve katılımcıların aile yaşantılarına yönelik verecekleri bilgileri sınırlandırıyor olabileceği düşünülmektedir. Katılımcıların kendi algılarına yönelik öz bildirim yöntemi, çalışmadan edinilen bulguları kısıtlıyor olabileceği gibi test etmek adına başka yöntemlere ihtiyacı vurguluyor olabilir.

Flört şiddetine yönelik tutum puanlarının yükselmesi, flört şiddetine yönelik yaşantıların olduğuna işaret ettiği düşünülmektedir. Buna karşın, flört şiddetine yönelik yaşantıların yönü yani maruz kalmaya veya uygulamaya bağlı puanların yükseldiği bilinmemektedir. Flört şiddetinin yönü konusundaki belirsizliğin çalışmadaki en önemli sınırlılıklardan biri olabileceği tahmin edilmektedir.

4.6. Gelecek Araştırmalar için Öneriler

Bu çalışmada flört şiddetine yönelik tutum; çeşitli sosyo-demografik değişkenler, ebeveynlik stilleri ve şema alanları ile ilişkisi temel alınarak incelenmiştir. Bu bağlamda flört ilişkisinin içeriğine ve özelliklerine dair ilişki süresi, şu ana kadar dahil olunan ilişki sayısı ve ebeveynlerin ilişkilerine dair haberdarlığı üzerine bilgi alınmıştır. Buna karşın, ilişkiye dair alınan bilgiler bakımından bir farka rastlanmamıştır. İlişkiye

dair değişkenler bakımından bir farka rastlanmamış olması flört şiddeti alanındaki çalışmaların sadece ilişkiye odaklanmamasına yönelik bir doğurgu getireceği gibi, aynı zamanda ilişkiye dair değişkenlerin detaylandırılması gerektiğini de vurgulayabilir. Bu noktada, katılımcıların beraber yaşama durumu bakımından incelenmesi önem ifade edebilir. İçinde bulunan romantik ilişkiye dair alınacak bilgilerin, flört şiddetine yönelik yeni araştırmalar için katkısı olabilir.

Ek olarak, katılımcıların cinsel yönelimine dair bilgi edinmenin romantik ilişkide deneyimlenen şiddet ile ilişkisi bakımından farklı bir çerçeve sunabilir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bilgilerin alınması da flört şiddeti deneyimini araştırma konusunda fayda sağlayabilir.

Flört şiddetinin şema modeli çerçevesinde incelenmesi üzerine elde edilen bulgulara göre, flört şiddetine yönelik tutumları yorduyor olabilecek en temel ebeveynlik algısı aşırı izin veren/sınırsız ebeveynliktir. Mevcut çalışmanın bulguları, flört şiddeti deneyimine sahip bireylerin sınır çizme konusunda desteğe ihtiyaç duyuyor olabileceğini vurguluyor nitelikte olduğu söylenebilir. Bu bağlamda sınır çizmeye dair hangi mekanizmaların flört şiddetine yönelik eğilimi güçlendiriyor olabileceği üzerine çalışmalar alan yazına katkı sağlayabilir. Flört şiddeti deneyimleyen bireylere sağlanabilecek olası uygulamalara da destek olabilir.

Sınır çizmeyen ebeveynlik algısı ile flört şiddetine yönelik tutumun ilişkisinde şema alanlarının aracılığı incelenmesi sonucunda, çoğunlukla zedelenmiş otonomi alanındaki değişimin flört şiddetine yönelik tutumu kuvvetlendirdiği gözlenmiştir. Zedelenmiş otonomi alanında yer alan erken dönem uyumsuz şemalar üzerinden ilişkilerin incelenmesi flört şiddetini anlama konusunda ışık tutabilir. Flört şiddetinin yönünü anlamaya yönelik çalışmaların bu noktada erken dönem uyumsuz şemaları incelemesi de önem ifade edebilir. Ebeveynlik algısının flört şiddetine yönelik tutumu yordamasında zedelenmiş otonomi alanının aracı rolü, flört şiddetinin yönüne göre değişim gösterebilir. Flört şiddetine maruz kalan bireyler ile flört şiddetini uygulayan bireylerin şema terapi modelinde incelenmesinin alan yazına fayda sağlayacağı gibi

aynı zamanda iletişim döngüsünü erken dönem şemalar bakımından anlamak için klinik müdahalelere de etkisi olacağı tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M., & Crittenden, P. (1989). Attachment and child abuse *Child maltreatment: Theory and research on the causes and consequences of child abuse and neglect*, 432–462. New York, NY: Cambridge University Press.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- Arntz, A. ve Jacob, G. (2016). *Uygulamada Şema Terapi / Şema Mod Yaklaşımına Giriş Rehberi*. (G. Soygüt, Çev.) Ankara: Nobel.
- Atkins, L. (2017). *Childhood Maltreatment and Adult Aggression: The Mediating Role of Maladaptive Schemas*. (Electronic Thesis or Dissertation). Miami University.
- Atmaca, S. ve Gençöz, T. (2016). Exploring revictimization process among Turkish women: The role of early maladaptive schemas on the link between child abuse and partner violence. *Child Abuse & Neglect*, 52, 85–93.
- Baker, E.A., Dulmen, M.H.M., & Klipfel, K.M. (2018). Self-Control and Emotional and Verbal Aggression in Dating Relationships: A Dyadic Understanding. *Journal of Interpersonal Violence*, 33 (22) 3551–3571.
- Baldan, G.A., ve Akış, N. (2017). Flört Şiddeti Derleme. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43 (1), 41-44.
- Bandura, A. (1973). *Aggression: a social learning analysis*. Oxford, England: Prentice Hall.
- Baş, K., Karatay, M., Karatay, G., ve Gürarslan Baş, N.(2017). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutum ve Davranışları.
- Begun, S., Chu, A.T., DePrince A.P., & Lee M.S. (2016). Acceptability of dating violence and expectations of relationship harm among adolescent girls exposed to intimate partner violence. *Psychology of Trauma*, 8(4), 487-494.
- Basile, K. C., Black, M. C., Breiding, M. J., Merrick, M. T., Smith, S. G., Stevens, M. R., & Walters, M. L. (2011). The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS) summary report. Atlanta, GA
- Bonanomi, A., Confalonieri, E., Cucci, G., O’Leary, K. D., & Olivari, M. G. (2018). Adolescent Dating Violence Perpetration, Emotion Dysregulation, and Parenting Styles. *Journal of Family Psychology*.

- Borrajo, E., Calvete, E., Fernández-Gonzalez, L., Gámez-Guadix, M., & Orue, I. (2018). Maladaptive schemas as mediators of the relationship between previous victimizations in the family and dating violence victimization in adolescents. *Child Abuse & Neglect, 81*, 161–169.
- Borrego, J.L.C., Estrada-Pineda, C., Chan-Gamboa, E.C., & Fuente-Barrera, A. (2018). Effect of Victimization and Perceived Support on Maintenance of Dating Relationships Among College Students in Guadalajara, Mexico. *Journal of Interpersonal Violence, 1–17*.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1: Attachment*. New York, NY: Basic Books.
- Bowlby, J. (1972). *Attachment and loss: Vol. 2: Separation, anxiety, and anger*. New York, NY: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol 3: Loss, sadness, and depression*. New York, NY: Basic Books.
- Boysan, M., Kaya-Tezel, F., & Tutarel Kışlak, Ş. (2015). Relationships between Childhood Traumatic Experiences, Early Maladaptive Schemas and Interpersonal Styles. *Nöropsikiyatri Arşivi, 52* (3), 226-232.
- Calvete, E., Estevez, A., & Corral, S. (2007). Intimate partner violence and depressive symptoms in women: Cognitive schemas as moderators and mediators. *Behaviour Research and Therapy, 45*, 791–804.
- Calvete, E., Fernández-González, L., Little, T.D., & Orue, I. (2016). Exposure to Family Violence and Dating Violence Perpetration in Adolescents: Potential Cognitive and Emotional Mechanisms. *Psychology of Violence, 8* (1), 67–75.
- Capaldi, D.M., Kim, H.K., Knoble, N.B., & Shortt, J.W. (2012). A Systematic Review of Risk Factors for Intimate Partner Violence. *Partner Abuse, 3*(2), 231–280.
- Cascardi, M., & Jouriles, E.N. (2016). A Study Space Analysis and Narrative Review of Trauma-Informed Mediators of Dating Violence. *Trauma, Violence, & Abuse*
- Catalano, S. (2012). *Intimate Partner Violence, 1993–2010*. U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics.
- Centers for Disease Control and Prevention (2016). Understanding teen dating violence [Fact sheet]. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/teen-dating-violence-factsheet-a.pdf>

- Coates, A.A., & Messman-Moore, T.L., (2007) The Impact of Childhood Psychological Abuse on Adult Interpersonal Conflict. *Journal of Emotional Abuse*, 7(2), 75-92.
- Corral, C., & Calvete, E. (2014). Early Maladaptive Schemas and Personality Disorder Traits in Perpetrators of Intimate Partner Violence. *Spanish Journal of Psychology*, 17 (1), 1–10.
- Crawford, E., & Wright, M. (2007). The impact of childhood psychological maltreatment on interpersonal schemas and subsequent experiences of relationship aggression. *Journal of Emotional Abuse*, 7(2), 93–116.
- Cunradi CB, Caetano R, & Schafer J. (2002). Socioeconomic predictors of intimate partner violence among White, Black, and Hispanic couples in the United States. *Journal of Family Violence*, 17(4), 377–389.
- Cusimano, A.M., Karen, M., & Riggs, S.A. (2011) Benson Childhood Emotional Abuse and Attachment Processes in the Dyadic Adjustment of Dating Couples. *Journal of Counseling Psychology*, 58 (1), 126–138.
- Dank, M., Lachman, P., Yahner, J., & Zweig, J.M. (2014). Dating Violence Experiences of Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Youth. *J Youth Adolescence*, 43, 846–857.
- Duval, A., Lanning, B.A., & Patterson, M.S. (2018). A Systematic Review of Dating Violence Risk Factors Among Undergraduate College Students. *Trauma, Violence & Abuse*, 1-19.
- Dobash, R. W., & Dobash, R. P. (1992). Women, violence, and social change. New York, NY: Routledge.
- Eckhardt, C., & Jamison, R.T. (2002). Articulated Thoughts of Male Dating Violence Perpetrators During Anger Arousal. *Cognitive Therapy and Research*, 26 (3), 289–308.
- Edwards, K.M., Banyard, V.L., Barry, J.E.B., Cohn, E.S., Moynihan, M.M., Sylaska, K.M., Walsh, W.A., & Ward, S.K. (2015). Physical Dating Violence, Sexual Violence, and Unwanted Pursuit Victimization: A Comparison of Incidence Rates Among Sexual Minority and Heterosexual College Students. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(4), 580–600.
- Estévez, A., Herrero-Fernández, D., & Ozerinjauregi, N. (2016) Maladaptive Schemas as Mediators in the Relationship Between Child Sexual Abuse and Displaced Aggression. *Journal of Child Sexual Abuse*, 25, 449-465.
- Flört Şiddeti (t.b.). *Mor Çatı: Kadın Sığınağı Vakfı*.
<https://www.morcati.org.tr/tr/8mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/8-flort-siddeti>

- Baker, B.D., Burns, E.E., Gay, L.E., Harding, H.G., & Jackson, J.L. (2013). Attachment Style and Early Maladaptive Schemas as Mediators of the Relationship between Childhood Emotional Abuse and Intimate Partner Violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 22(4), 408-424.
- Gauche, M. & Mullet, E. (2008) Effect of context and personality on the forgiveness schema. *The American Journal of Psychology*, 121(4), 607-616.
- Amaro, H., Grest, C.V., & Unger, J. (2017). Longitudinal Predictors of Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization in Latino Emerging Adults. *J Youth Adolescence*, 47, 560–574.
- Hamby, S., & Grych, J. (2013). *The web of violence: Exploring connections among different forms of interpersonal violence and abuse*. New York, NY.
- Hatipoğlu Ü.S. (2010). *Başkent Üniversitesi Öğrencilerinde Flört Şiddeti Prevelansı Anketi*. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Hassija, C.M., Robinson, D., Silva, Y., & Lewin, M.R. (2018). Dysfunctional Parenting and Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization among College Women: the Mediating Role of Schemas. *Journal of Family Violence*, 33, 65-73.
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. New York: The Guildford Press.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511–524.
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2011). *Electronic dating violence: A brief guide for educators and parents*.
- Kaukinen, C. (2014). Dating Violence Among College Students: The Risk and Protective Factors. *Trauma, Violence, & Abuse*, 15(4), 283-296.
- Kaukinen, C., Buchanan, L. & Gover, A. (2015). Child Abuse and the Experience of Violence in College Dating Relationships: Examining the Moderating Effect of Gender and Race. *Journal of Family Violence*, 30, 1079–1092.
- Kepir-Savoly, D.D., Ulaş, Ö., ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabul Düzeylerini Etkileyen Etmenler. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42), 173-183.
- Lee, M., Reese-Weber, M. & Kahn, J.H. (2014). Exposure to Family Violence and Attachment Styles as Predictors of Dating Violence Perpetration Among Men and Women: A Mediational Model. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(1), 20–43.

- Lewis, S.F., & Fremouw, W. (2000). Dating Violence: A Critical Review of the Literature. *Clinical Psychology Review, 21* (1), 105–127.
- Maas, C.D., Fleming, C.B., Herrenkohl, T.I., & Catalano, R.F. (2010). Childhood Predictors of Teen Dating Violence Victimization. *Violence Victimization, 25*(2), 131-149.
- Makepeace, J. M. (1981). Courtship violence among college students. *Family Relations, 30*(1), 97-102.
- Mason, B. & Smithey, M. (2012). The Effects of Academic and Interpersonal Stress on Dating Violence Among College Students: A Test of Classical Strain Theory. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(5), 974–986.
- Mckee, M., Roring, S., Winterowd, C., & Porras, C. (2012). The relationship of negative self-schemas and insecure partner attachment styles with anger experience and expression among male batterers. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(13), 2685-2702.
- Messman-Moore, T.L., & Coates, A.A. (2007). The Impact of Childhood Psychological Abuse on Adult Interpersonal Conflict, *Journal of Emotional Abuse, 7*(2), 75-92.
- Murray, C. E., & Kardatzke, K. N. (2007). Dating violence among college students: Key Issues for College Counselors. *Journal of College Counseling, 10*(1), 79-89.
- O'Donnell C.J., Smith A., Madison J.R. (2002). Using demographic risk factors to explain variations in the incidence of violence against women. *Journal of Interpersonal Violence, 17*, 1239–1262.
- Öngün, E., & Ünsal, G. (2018). Üniversite Yaşamında Yakın İlişkiler ve İstismar. *G.O.P. Taksim E.A.H. JAREN, 4*(1), 52-58.
- Paat, Y.F., & Markham, C. (2019). The Roles of Family Factors and Relationship Dynamics on Dating Violence Victimization and Perpetration Among College Men and Women in Emerging Adulthood. *Journal of Interpersonal Violence, 34*(1) 81–114.
- Paim, K.C. & Falcke, D. (2018). The experiences in the family of origin and the early maladaptive schemas as predictors of marital violence in men and women. *Análise Psicológica, 3* (XXXVI), 279-293.
- Reed, L. A., Tolman, R. M., & Ward, L. M. (2016). Snooping and sexting: Digital media as a context for dating aggression and abuse among college students. *Violence Against Women, 22*(13), 1-21.

- Roemmele, M. & Messman-Moore, T.L. (2011). Child Abuse, Early Maladaptive Schemas, and Risky Sexual Behavior in College Women. *Journal of Child Sexual Abuse*, 20(3), 264-283.
- Schuster, I. & Krahé, B. The prevalence of sexual aggression in Turkey: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*.
- Schuster, I., Krahé, B., & Toplu Demirtaş, E. (2016). Prevalence of sexual aggression victimization and perpetration in a sample of female and male college students in Turkey. *The Journal of Sex Research*, 53(9), 1139-1152.
- Schwartz, J. P., Hage, S. M., Bush, I., & Burns, L. (2006). Unhealthy parenting and potential mediators as contributing factors to future intimate violence. *Trauma, Violence & Abuse*, 7(3), 206–221.
- Shorey, R.C., Cornelius, T.L., & Bell, K.M. (2008). A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields. *Aggression and Violent Behavior*, 13, 185–194.
- Shorey, R.C., Strauss, C., Zapor, H., & Stuart, G.L.. (2017). Dating Violence Perpetration: Associations With Early Maladaptive Schemas. *Violence and Victims*, 32(4).
- Smith, P.H., White, W.J., & Holland, L.J. (2003). A Longitudinal Perspective on Dating Violence Among Adolescent and College-Age Women. *American Journal of Public Health*, 93 (7).
- Stonard, K. E., Bowen, E., Lawrance, T. R., & Price, S. A. (2014). The relevance of technology to the nature, prevalence and impact of adolescent dating violence and abuse: A research synthesis. *Aggression and Violent Behavior*, 19(4), 390- 417.
- Soygüt, G., Çakır, Z. ve Karaosmanoğlu, A. (2008). Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeğinin psikometrik özelliklerine ilişkin bir değerlendirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 17-30.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A., ve Çakır, Z. (2009). Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesi: Young şema ölçeği kısa form-3'ün psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 75-84.
- Straus, M.A. (2004). Prevalence of Violence Against Dating Partners by Male and Female University Students Worldwide. *Violence Against Women*, 10 (7).
- Şenkal Ertürk, İ., Kahya, Y., ve Gör, N. (2018). Childhood Emotional Maltreatment and Aggression: The Mediator Role of the Early Maladaptive Schema Domains and Difficulties in Emotion Regulation. *Journal of Aggression Maltreatment & Trauma*.

- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013) Using Multivariate Statistics (sixth ed.) Pearson, Boston.
- Tani, F., Ingoglia, S., & Smorti, M. Do Communication Patterns Predict the Psychological Abuse in Young Adults Romantic Relationships?
- Taşkale, N. ve Soygüt, P. (2017). Risk Factors for Women's Intimate Partner Violence Victimization: An Examination from the Perspective of the Schema Therapy Model. *Journal of Family Violence* 32, 3–12.
- Temple, J.R., Choi, H.J., Elmquist, J., Hecht, M., Miller-Day, MStuart, G.L., Brem, M., & Wolford-Clevenger, C. (2015). Psychological Abuse, Mental Health, and Acceptance of Dating Violence Among Adolescents. *Journal of Adolescent Health* 59, 197-202.
- Toplu, E., & Hatipoğlu-Sümer, Z. (2011). Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Selçuk, İzmir*.
- Toplu Demirtaş, E., Hatipoğlu Sümer, Z., & Fincham, F. (2017). Intimate partner violence in Turkey: The Turkish Intimate Partner Violence Attitude Scale Revised. *Journal of Family Violence*, 32, 349-356.
- Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & White, J. W. (2013). The relation between dating violence victimization and commitment among Turkish college women: Does the Investment Model matter? *International Journal of Conflict and Violence*, 7(2), 203-215.
- Tremblay, P. F., & Dozois, D. J. A. (2009). Another perspective on trait aggressiveness: overlap with early maladaptive schemas. *Personality and Individual Differences*, 46, 569–574.
- Tyler, K.A., Brownridge, D.A., & Melander, L.A. (2011). The Effect of Poor Parenting on Male and Female Dating Violence Perpetration and Victimization. *Violence and Victims*, 26(2):218-30.
- Tyler, K.A., Simons, L.G. & Tussey, B.E. (2018). Poor Parenting, Attachment Style, and Dating Violence Perpetration Among College Students. *Journal of Interpersonal Violence*.
- Üstünel Balcı, A.Ö. (2018). *Testing the Effectiveness of a Dating Violence Prevention Program Among College Students in Istanbul*. Boğaziçi University, Istanbul
- World Health Organization. (2012). *Understanding and addressing violence against women*.
- Young, J. E. (1990). *Cognitive therapy for personality disorders*. Sarasota, FL: Professional Resources Press.

Young, J. E. (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach (rev. ed.)*. Sarasota, FL: Professional Resources Press.

Young, J. E., Klosko, J. S. & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. Guilford Press.

Zimmer, & Scott (2017). *Dating Violence and Victimization*. Salem Press Encyclopedia

EKLER

A.BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu araştırmada kullanılmış olan ölçeklerin, İstanbul Şehir Üniversitesi bünyesinde Klinik Psikoloji alanında sürmekte olan yüksek lisans tez çalışması için kullanılması hedeflenmektedir. Bu tez çalışması, Prof. Dr. Gonca Soygut Pekak danışmanlığında Nur Baltalarlı tarafından yürütülmekte olup, romantik ilişkilerde deneyimlenen tecrübelerin, bireylerin kendi ebeveynleri ile ilişkileri ve erken dönem uyum bozucu şemalar arasındaki ilişkiyi incelemek üzere hazırlanmıştır. Kimlik bilgileriniz tamamıyla gizli tutulacak cevaplarınız grup olarak sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecek olup verilen anketlerin tamamlanmasının ortalama 20 dakika süreceği öngörülmektedir.

Anketi doldurmadan önce gönüllü katılım formları imzalamanız istenecektir. Anket sonunda ise çalışmaya yönelik sorularınız cevaplanacaktır.

Bu çalışma birden fazla anket içermektedir. Lütfen her bir testin başındaki yönergeyi dikkatli okuyunuz ve sorulara sizi en iyi ifade eden cevabı vermeye çalışınız.

Çalışmaya yönelik sorularınız için Nur Baltalarlı'ya nurbaltalarli@std.sehir.edu.tr e-mail adresinden ulaşabilirsiniz.

Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

Yukarıda bilgileri verilen bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet____ Hayır____

B. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

2. Yaşınız:

3. Okulunuzun Adı:

4. Anneniz:

Hayatta

Hayatta değil

Öz

Üvey

5. Babanız:

Hayatta

Hayatta değil

Öz

Üvey

6. Kaç kardeşiniz?

7. Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?

8. Anne babanız hayatta ise, anne-babanız:

Ayrı

Birlikte

9. Şu an yaşadığınız yer?

Ailemle

Akraba yanında

Evde-tek başına

Evde-arkadaşla

Öğrenci yurdunda

Diğer .....

10. Psikolojik bir rahatsızlığınız var mı? Varsa belirtiniz.

11. Size göre aileniz ekonomik bakımdan hangi gruba girer?

- Üst
 Üst-Orta
 Orta
 Orta-alt
 Alt
 Diğer.....

12. Ailenizin Eğitim derecesi:

	Anne	Baba
Okula gitmemiş.		
İlkokul Mezunu		
Ortaokul Mezunu		
Lise Mezunu		
Üniversite Mezunu		
Yüksek Lisans Mezunu		
Doktora Dereceli		
Diğer:		

13. İlişki durumunuz nedir?

- İlişkim var.
 İlişkim yok.
 Karmaşık

14. Eğer şuan bir ilişki içindeyseniz; ne kadar süredir berabersiniz?

15. Bu ilişkiniz hayatınızdaki kaçınıcı birlikteliğiniz?

16. Ebeveynleriniz romantik ilişkinizden haberdar olur mu?

- Evet
 Hayır
 Yalnızca anneme söylerim.
 Yalnızca babama söylerim.

C. YAKIN İLİŞKİLERDE ŞİDDETE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ- GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ FORMU (YİŞTÖ-GG)

1- Kesinlikle Katılmıyorum

2- Katılmıyorum

3- Kararsızım

4- Katılıyorum

5- Kesinlikle Katılıyorum

Lütfen her bir ifadeyle ne derece hemfikir olduğunuzu yukarıda verilen derecelendirmeyi kullanarak belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Partnerimin bana karşı cinsten biri ile konuşmamamı söylemesi gururumu okşar.	1	2	3	4	5
2. Partnerimin günün her dakikası ne yaptığımı sorması hoşuma gitmez.	1	2	3	4	5
3. Yanlış şeyler yaptığımda partnerimi suçlamakta bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
4. Partnerimin sırf beni kıskandırmak için yaptığı şeyleri umursamam.	1	2	3	4	5
5. Başkalarıyla bir şeyler yapmamı engellemeye çalışan bir partnerle ilişkiyi sürdürmem.	1	2	3	4	5
6. Partnerim beni incitmediği sürece "tehditlerini" mazur görürüm.	1	2	3	4	5
7. Şiddetli bir tartışma sırasında partnerimi incitmek için onun geçmişinden bir şeyleri gündeme getirmekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
8. Partnerimin başkalarıyla bir şeyler yapmasını asla engellemeye çalışmam.	1	2	3	4	5
9. Partnerimi kıskandırmanın ilişkimize iyi geldiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10. Partnerimin başkalarının önünde beni aşağılamasını çok büyük bir sorun olarak görmem.	1	2	3	4	5

11. Partnerime, karşı cinsten biriyle konuşmamasını söylemekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
12. Partneri bıçak ya da tabancayla tehdit etmek asla uygun değildir.	1	2	3	4	5
13. Partnerime ait herhangi bir şeye zarar vermenin yanlış olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14. Partneri tekmelemek ısırmak ya da yumruklamak uygun değildir.	1	2	3	4	5
15. Partnerimin yaptığı yanlış şeyler için suçu üstlenmekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
16. Şiddetli bir tartışma sırasında partnerimi kasıtlı olarak incitmek için bir şeyler söylemekte bir sakınca görmem.	1	2	3	4	5
17. Bir kişinin partnerine bir nesneyle vurması ya da vurmaya çalışması asla uygun değildir.	1	2	3	4	5

D.YOUNG EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ (YEBÖ)

Aşağıda anne ve babanızı tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlamalar verilmiştir. Lütfen her tanımlamayı dikkatle okuyun ve ebeveynlerinize ne kadar uyduğuna karar verin. 1 ile 6 arasında, çocukluğunuz sırasında annenizi ve babanızı tanımlayan en yüksek dereceyi seçin. Eğer sizi anne veya babanız yerine başka insanlar büyüttü ise onları da aynı şekilde derecelendirin. Eğer anne veya babanızdan biri hiç olmadı ise o sütunu boş bırakın.

- 1- Tamamı ile yanlış
- 2- Çoğunlukla yanlış
- 3- Uyan tarafı daha fazla
- 4- Orta derecede doğru
- 5- Çoğunlukla doğru
- 6- Ona tamamı ile uyuyor.

Anne Baba

1. ___ ___ Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı.
2. ___ ___ Bana vaktini ayırdı ve özen gösterdi.
3. ___ ___ Bana yol gösterdi ve olumlu yönlendirdi.
4. ___ ___ Beni dinledi, anladı ve duygularımızı karşılıklı paylaştık.
5. ___ ___ Bana karşı sıcaktı ve fiziksel olarak şefkatliydi.
6. ___ ___ Ben çocukken öldü veya evi terk etti.
7. ___ ___ Dengesizdi, ne yapacağı belli olmazdı veya alkolikti.
8. ___ ___ Kardeş(ler)imi bana tercih etti.
9. ___ ___ Uzun süreler boyunca beni terk etti veya yalnız bıraktı.
10. ___ ___ Bana yalan söyledi, beni kandırdı veya bana ihanet etti.
11. ___ ___ Beni dövdü, duygusal veya cinsel olarak taciz etti.
12. ___ ___ Beni kendi amaçları için kullandı.
13. ___ ___ İnsanların canını yakmaktan hoşlanırdı.
14. ___ ___ Bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdi.
15. ___ ___ Hasta olacağım diye çok endişelenirdi.
16. ___ ___ Evhamlı veya fobik/korkak bir insandı.
17. ___ ___ Beni aşırı korurdu.
18. ___ ___ Kendi kararlarım veya yargılarıma güvenememe neden oldu
19. ___ ___ İşleri kendi başıma yapmama fırsat vermeden çoğu işimi o yaptı.
20. ___ ___ Bana hep daha çocukmuşum gibi davrandı.
21. ___ ___ Beni çok eleştirirdi.

Anne Baba

22. ___ ___ Bana kendimi sevilmeye layık olmayan veya dışlanmış bir gibi hissettirdi.
23. ___ ___ Bana hep bende yanlış bir şey varmış gibi davrandı.
24. ___ ___ Önemli konularda kendimden utanmama neden oldu.
25. ___ ___ Okulda başarılı olmam için gereken disiplini bana kazandırmadı.
26. ___ ___ Bana salakmışım veya beceriksizmişim gibi davrandı.
27. ___ ___ Başarılı olmamı gerçekten istemedi.
28. ___ ___ Hayatta başarısız olacağıma inandı.
29. ___ ___ Benim fikrim veya isteklerim önemsizmiş gibi davrandı.

30. ____ ____ Benim ihtiyaçlarımı gözetmeden kendisi ne isterse onu yaptı.
31. ____ ____ Hayatımı o kadar çok kontrol altında tuttu ki çok az seçme özgürlüğüm oldu.
32. ____ ____ Her şey onun kurallarına uymalıydı.
33. ____ ____ Aile için kendi isteklerini feda etti.
34. ____ ____ Günlük sorumluluklarının pek çoğunu yerine getiremiyordu ve ben her zaman kendi payıma düşenden fazlasını yapmak zorunda kaldım.
35. ____ ____ Hep mutsuzdu ; destek ve anlayış için hep bana dayandı.
36. ____ ____ Bana güçlü olduğumu ve diğer insanlara yardım etmem gerektiğini hissettirdi.
37. ____ ____ Kendisinden beklentisi hep çok yüksekti ve bunlar için kendini çok zorlardı.
38. ____ ____ Benden her zaman en iyisini yapmamı bekledi.
39. ____ ____ Pek çok alanda mükemmeliyetçiydi; ona göre her şey olması gerektiği gibi olmalıydı.
40. ____ ____ Yaptığım hiçbir şeyin yeterli olmadığını hissetmeme sebep oldu.
41. ____ ____ Neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkında kesin ve katı kuralları vardı.
42. ____ ____ Eğer işler düzgün ve yeterince hızlı yapılmazsa sabırsızlanırdı.
43. ____ ____ İşlerin tam ve iyi olarak yapılmasına, eğlenme veya dinlenmekten daha fazla önem verdi.
44. ____ ____ Beni pek çok konuda şımarttı veya aşırı hoşgörülü davrandı.
45. ____ ____ Diğer insanlardan daha önemli ve daha iyi olduğumu hissettirdi.
46. ____ ____ Çok talepkardı; her şeyin onun istediği gibi olmasını isterdi.
47. ____ ____ Diğer insanlara karşı sorumluluklarımın olduğunu bana öğretmedi.
48. ____ ____ Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.
49. ____ ____ Bana çok az kural koydu veya sorumluluk verdi.
50. ____ ____ Aşırı sinirlenmeme veya kontrolümü kaybetmeme izin verirdi.
51. ____ ____ Disiplinsiz bir insandı.
52. ____ ____ Birbirimizi çok iyi anlayacak kadar yakındık.

53. ____ ____ Ondan tam olarak ayrı bir birey olduğumu hissedemedim veya bireyselliğimi yeterince yaşayamadım.
54. ____ ____ Onun çok güçlü bir insan olmasından dolayı büyürken kendi yönümü belirleyemiyordum.
55. ____ ____ İçimizden birinin uzağa gitmesi durumunda birbirimizi üzebileceğimizi hissedirdim.
56. ____ ____ Ailemizin ekonomik sorunları ile ilgili çok endişeli idi.
57. ____ ____ Küçük bir hata bile yapsam kötü sonuçların ortaya çıkacağını hissettirirdi.
58. ____ ____ Kötümser bir bakışı açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi.
59. ____ ____ Hayatın kötü yanları veya kötü giden şeyler üzerine odaklanırdı.
60. ____ ____ Her şey onun kontrolü altında olmalıydı.
61. ____ ____ Duygularını ifade etmekten rahatsız olurdu.
62. ____ ____ Hep düzenli ve tertipliydi; değişiklik yerine bilineni tercih ederdi.
63. ____ ____ Kızgınlığını çok nadir belli ederdi.
64. ____ ____ Kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı.
65. ____ ____ Yanlış bir şey yaptığımda kızardı veya sert bir şekilde eleştirdiği olurdu.
66. ____ ____ Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu.
67. ____ ____ Yanlış yaptığımda bana aptal veya salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu.
68. ____ ____ İşler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı.
69. ____ ____ Sosyal statü ve görünümüne önem verirdi.
70. ____ ____ Başarı ve rekabete çok önem verirdi.
71. ____ ____ Başkalarının gözünde benim davranışlarımın onu ne duruma düşüreceği ile çok ilgiliydi.
72. ____ ____ Başarılı olduğum zaman beni daha çok sever veya bana daha çok özen gösterirdi.

E.YOUNG ŞEMA ÖLÇEĞİ- KISA FORM 3 (YŞÖ-KF3)

Aşağıda, kişilerin kendilerini tanımlarken kullandıkları ifadeler sıralanmıştır. Lütfen her bir ifadeyi okuyun ve sizi ne kadar iyi tanımladığına karar verin. Emin olmadığınız sorularda neyin doğru olabileceğinden çok, sizin **duygusal olarak** ne hissettiğinize dayanarak cevap verin.

Bir kaç soru, anne babanızla ilişkiniz hakkındadır. Eğer biri veya her ikisi şu anda yaşamıyorlarsa, bu soruları o veya onlar hayatta iken ilişkinizi göz önüne alarak cevaplandırın. 1 den 6'ya kadar olan seçeneklerden sizi tanımlayan en yüksek şıkkı seçerek her sorudan önce yer alan boşluğa yazın.

Derecelendirme:

- 1- Benim için tamamı ile yanlış
- 2- Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3- Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4- Benim için orta derecede doğru
- 5- Benim için çoğunlukla doğru
- 6- Beni mükemmel şekilde tanımlıyor.

1. _____ Bana bakan, benimle zaman geçiren, başıma gelen olaylarla gerçekten ilgilenen kimsem olmadı.

2. _____ Beni terkedeceklerinden korktuğum için yakın olduğum insanların peşini bırakmam.

3. _____ İnsanların beni kullandıklarını hissediyorum

4. _____ Uyumsuzum.

5. _____ Beğendiğim hiçbir erkek/kadın, kusurlarımı görürse beni sevmez.

6. _____ İş (veya okul) hayatımda neredeyse hiçbir şeyi diğer insanlar kadar iyi yapamıyorum

7. _____ Günlük yaşamımı tek başıma idare edebilme becerisine sahip olduğumu hissetmiyorum.

8. _____ Kötü bir şey olacağı duygusundan kurtulamıyorum.

9. _____ Anne babamdan ayrılmayı, bağımsız hareket edebilmeyi, yaşitlarım kadar, başaramadım.

10. ____ Eğer istediğimi yaparsam, başımı derde sokarım diye düşünürüm.
11. ____ Genellikle yakınlarıma ilgi gösteren ve bakan ben olurum.
12. ____ Olumlu duygularımı diğerlerine göstermekten utanırım (sevdiğimi, önemseddiğimi göstermek gibi).
13. ____ Yaptığım çoğu şeyde en iyi olmalıyım; ikinci olmayı kabullenemem.
14. ____ Diğer insanlardan bir şeyler istediğimde bana “hayır” denilmesini çok zor kabullenirim.
15. ____ Kendimi sıradan ve sıkıcı işleri yapmaya zorlayamam.
16. ____ Paramın olması ve önemli insanlar tanıyor olmak beni değerli yapar.
17. ____ Her şey yolunda gidiyor görünse bile, bunun bozulacağını hissederim.
18. ____ Eğer bir yanlış yaparsam, cezalandırılmayı hak ederim.
19. ____ Çevremde bana sıcaklık, koruma ve duygusal yakınlık gösteren kimsem yok.
20. ____ Diğer insanlara o kadar muhtacım ki onları kaybedeceğim diye çok endişeleniyorum.
21. ____ İnsanlara karşı tedbiri elden bırakmam yoksa bana kasıtlı olarak zarar vereceklerini hissederim.
22. ____ Temel olarak diğer insanlardan farklıyım.
23. ____ Gerçek beni tanırlarsa beğendiğim hiç kimse bana yakın olmak istemez.
24. ____ İşleri halletmede son derece yetersizim.
25. ____ Gündelik işlerde kendimi başkalarına bağımlı biri olarak görüyorum.
26. ____ Her an bir felaket (doğal, adli, mali veya tıbbi) olabilir diye hiss ediyorum.
27. ____ Annem, babam ve ben birbirimizin hayatı ve sorunlarıyla aşırı ilgili olmaya eğilimliyiz.

28. _____ Diğer insanların isteklerine uymaktan başka yolum yokmuş gibi hissediyorum; eğer böyle yapmazsam bir şekilde beni reddederler veya intikam alırlar.
29. _____ Başkalarını kendimden daha fazla düşündüğüm için ben iyi bir insanım.
30. _____ Duygularımı diğerlerine açmayı utanç verici bulurum.
31. _____ En iyisini yapmalıyım, “yeterince iyi” ile yetinemem.
32. _____ Ben özel biriyim ve diğer insanlar için konulmuş olan kısıtlamaları veya sınırları kabul etmek zorunda değilim.
33. _____ Eğer hedefime ulaşamazsam kolaylıkla yılgınlığa düşer ve vazgeçerim.
34. _____ Başkalarının da farkında olduğu başarılar benim için en değerlisidir.
35. _____ İyi bir şey olursa, bunu kötü bir şeyin izleyeceğinden endişe ederim.
36. _____ Eğer yanlış yaparsam, bunun özürü yoktur.
37. _____ Birisi için özel olduğumu hiç hissetmedim.
38. _____ Yakınlarımla beni terk edeceği ya da ayrılacağından endişe duyarım
39. _____ Herhangi bir anda birileri beni aldatmaya kalkışabilir.
40. _____ Bir yere ait değilim, yalnızım.
41. _____ Başkalarının sevgisine, ilgisine ve saygısına değer bir insan değilim.
42. _____ İş ve başarı alanlarında birçok insan benden daha yeterli.
43. _____ Doğru ile yanlış birbirinden ayırmakta zorlanırım.
44. _____ Fiziksel bir saldırıya uğramaktan endişe duyarım.
45. _____ Annem, babam ve ben özel hayatımız birbirimizden saklarsak, birbirimizi aldatmış hisseder veya suçluluk duyarız
46. _____ İlişkilerimde, diğer kişinin yönlendirici olmasına izin veririm.
47. _____ Yakınlarımla o kadar meşgulüm ki kendime çok az zaman kalıyor.

48. _____ İnsanlarla beraberken içten ve cana yakın olmak benim için zordur.
49. _____ Tüm sorumluluklarımı yerine getirmek zorundayım.
50. _____ İstedığımı yapmaktan alıkonulmaktan veya kısıtlanmaktan nefret ederim.
51. _____ Uzun vadeli amaçlara ulaşabilmek için şu andaki zevklerimden fedakarlık etmekte zorlanırım
52. _____ Başkalarından yoğun bir ilgi görmezsem kendimi daha az önemli hissederim.
53. _____ Yeterince dikkatli olmazsanız, neredeyse her zaman bir şeyler ters gider.
54. _____ Eğer işimi doğru yapmazsam sonuçlara katlanmam gerekir.
55. _____ Beni gerçekten dinleyen, anlayan veya benim gerçek ihtiyaçlarım ve duygularımı önemseyen kimsem olmadı.
56. _____ Önem verdiğim birisinin benden uzaklaştığını sezersem çok kötü hissederim.
57. _____ Diğer insanların niyetleriyle ilgili oldukça şüpheliyimdir.
58. _____ Kendimi diğer insanlara uzak veya kopmuş hissediyorum.
59. _____ Kendimi sevilebilecek biri gibi hissetmiyorum.
60. _____ İş (okul) hayatımda diğer insanlar kadar yetenekli değilim.
61. _____ Gündelik işler için benim kararlarım güvenilemez.
62. _____ Tüm paramı kaybedip çok fakir veya zavallı duruma düşmekten endişe duyarım.
63. _____ Çoğunlukla annem ve babamın benimle iç içe yaşadığını hissediyorum- Benim kendime ait bir hayatım yok.
64. _____ Kendim için ne istediğimi bilmediğim için daima benim adıma diğer insanların karar vermesine izin veririm.
65. _____ Ben hep başkalarının sorunlarını dinleyen kişi oldum.

66. _____ Kendimi o kadar kontrol ederim ki insanlar beni duygusuz veya hissiz bulurlar.
67. _____ Başarmak ve bir şeyler yapmak için sürekli bir baskı altındayım.
68. _____ Diğer insanların uyduğu kurallara ve geleneklere uymak zorunda olmadığımı hissediyorum.
69. _____ Benim yararına olduğunu bilsem bile hoşuma gitmeyen şeyleri yapmaya kendimi zorlayamam.
70. _____ Bir toplantıda fikrimi söylediğimde veya bir topluluğa tanıtıldığımda onaylanılmayı ve takdir görmeyi isterim.
71. _____ Ne kadar çok çalışırsam çalışayım, maddi olarak iflas edeceğimden ve neredeyse her şeyimi kaybedeceğimden endişe ederim.
72. _____ Neden yanlış yaptığının önemi yoktur; eğer hata yaptıysam sonucuna da katlanmam gerekir.
73. _____ Hayatımda ne yapacağımı bilmediğim zamanlarda uygun bir öneride bulunacak veya beni yönlendirecek kimsem olmadı.
74. _____ İnsanların beni terk edeceği endişesiyle bazen onları kendimden uzaklaştırırım.
75. _____ Genellikle insanların asıl veya art niyetlerini araştırırım.
76. _____ Kendimi hep grupların dışında hissederim.
77. _____ Kabul edilemeyecek pek çok özelliğim yüzünden insanlara kendimi açamıyorum veya beni tam olarak tanımalarına izin vermiyorum.
78. _____ İş (okul) hayatımda diğer insanlar kadar zeki değilim.
79. _____ Ortaya çıkan gündelik sorunları çözebilme konusunda kendime güvenmiyorum.
80. _____ Bir doktor tarafından herhangi bir ciddi hastalık bulunmamasına rağmen bende ciddi bir hastalığın gelişmekte olduğu endişesine kapılıyorum.

81. _____ Sık sık annemden babamdan ya da eşimden ayrı bir kimliğimin olmadığını hissediyorum.
82. _____ Haklarıma saygı duyulmasını ve duygularımın hesaba katılmasını istemekte çok zorlanıyorum.
83. _____ Başkaları beni, diğerleri için çok, kendim için az şey yapan biri olarak görüyorlar.
84. _____ Diğerleri beni duygusal olarak soğuk bulurlar.
85. _____ Kendimi sorumluluktan kolayca sıyırıp geçemem veya hatalarım için gerekçe bulamıyorum.
86. _____ Benim yaptıklarımın, diğer insanların katkılarından daha önemli olduğunu hissediyorum.
87. _____ Kararlarıma nadiren sadık kalabilirim.
88. _____ Bir dolu övgü ve iltifat almam kendimi değerli birisi olarak hissetmemi sağlar.
89. _____ Yanlış bir kararın bir felakete yol açabileceğinden endişe ederim.
90. _____ Ben cezalandırılmayı hak eden kötü bir insanım.

F. ETİK KURUL BELGESİ

ARAŞTIRMA ETİK KURUL KARARLARI

Toplantı Tarihi : 22.04.2019
Toplantı Sayısı : 21/2019
Toplantı Saati : 11:00
Toplantı Üyeleri : Doç. Dr. Eda YÜCESOY (Başkan)
Prof. Dr. Nihat BULUT
Prof. Dr. Cem BEHAR
Doç. Dr. Elif ÇELEBİ
Doç. Dr. Hızır Murat KÖSE
Doç. Dr. Sinem ELKATİP HATİPOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Betül NİZAM
Dr. Öğr. Üyesi Eyyüp Said KAYA

Karar No : 1- İstanbul Şehir Üniversitesi Araştırma Etik Kurulu, proje yürütücüsü Nur Baltalarlı tarafından sunulan, " Yakın İlişki Şiddetine Yönelik Tutumların Şema Terapi Modelinde İncelenmesi " isimli proje taslağını değerlendirilerek, projenin uygunluğuna karar verilmiştir.

Aşağıda isimleri ve imzaları bulunan İstanbul Şehir Üniversitesi Araştırma Etik Kurulu üyeleri, araştırmacı tarafından kurula sunulan yukarıdaki bilgiler ışığında, ekte belirtilen araştırmanın yürütülmesinde etik açıdan bir sakınca görmemektedir.

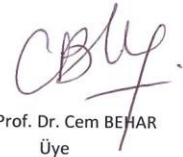

Prof. Dr. Nihat BULUT
Üye

Doç. Dr. Hızır Murat KÖSE
Üye

Doç. Dr. Sinem ELKATİP HATİPOĞLU
Üye

Doç. Dr. Eda YÜCESOY
Başkan

Doç. Dr. Elif ÇELEBİ
Üye

Prof. Dr. Cem BEHAR
Üye

Dr. Betül NİZAM
Üye

Dr. Eyyüp Said KAYA
Üye